

Hogeschool van Amsterdam

Opleiding tot leraar Basisonderwijs

Beperkte opleidingsbeoordeling

Inleiding

Dit visitatierapport bevat de beoordeling van de bestaande *hbo-bachelor*-opleiding tot leraar Basisonderwijs van de Hogeschool van Amsterdam. De beoordeling is uitgevoerd door een visitatiepanel dat door NQA in opdracht van de Hogeschool van Amsterdam is samengesteld. Het panel is in overleg met de opleiding samengesteld en is voorafgaand aan de visitatie goedgekeurd door de NVAO.

Het rapport beschrijft de bevindingen, overwegingen en conclusies van het panel. Het is opgesteld conform het *Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling* van de NVAO (22 november 2011) en het *NQA Protocol 2014 voor de beperkte opleidingsbeoordeling*.

De visitatie heeft plaatsgevonden op 18 en 19 september 2014.

Het visitatiepanel bestond uit:

de heer dr. B. Koster (voorzitter, domeindeskundige);

de heer dr. ir. J. Buitink (domeindeskundige);

mevrouw drs. N.L. Mertens (domeindeskundige);

de heer M.W.M. Zegers (studentlid).

Mevrouw dr. M.J.H. van der Weiden, auditor van NQA, trad op als secretaris van het panel.

Bij de aanvraag werd door de instelling een kritische reflectie aangeboden die naar vorm en inhoud voldeed aan de eisen van het desbetreffende beoordelingskader van de NVAO en aan de eisen van het *NQA Protocol 2014*.

Het panel heeft de kritische reflectie bestudeerd en een bezoek aan de opleiding gebracht. De kritische reflectie en alle overige (mondeling en schriftelijk) verstrekte informatie hebben het visitatiepanel in staat gesteld om tot een weloverwogen oordeel te komen.

Zoals gevraagd in de brief van de NVAO (met kenmerk NVAO/20131990/AH) is in deze rapportage expliciet aandacht besteed aan drie focuspunten: de invoering van de kennisbases, de kwaliteit van de instroom en de kwaliteit van het onderwijzend personeel. De NVAO gebruikt de bevindingen van het panel ten aanzien van de focuspunten voor de systeembrede analyse na afloop van de visitaties bij de lerarenopleidingen.

Hoofdstuk 1 bevat de basisgegevens van de opleiding. Vervolgens is in hoofdstuk 2 de beoordeling van het panel per standaard beschreven, gevolgd door hoofdstuk 3 waarin het eindoordeel voor de opleiding volgt. In hoofdstuk 4 zijn aanbevelingen ten aanzien van de opleidingsbeoordeling uitgewerkt.

Het visitatiepanel verklaart dat de beoordeling van de opleiding in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

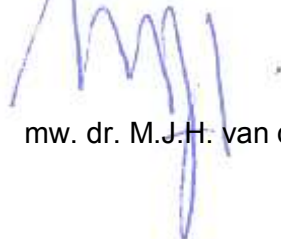
Utrecht, 13 november 2014

Panelvoorzitter

de heer dr. B. Koster

Panelsecretaris

mw. dr. M.J.H. van der Weiden

Samenvatting

De bacheloropleiding tot leraar basisonderwijs van de Hogeschool van Amsterdam wordt als voltijdopleiding (inclusief de Universitaire Pabo van Amsterdam) en deeltijdopleiding aangeboden in Amsterdam. Het panel komt voor alle varianten van de opleiding tot het eindoordeel **voldoende**.

Beoogde eindkwalificaties

De hbo-bacheloropleiding tot leraar basisonderwijs van de Hogeschool van Amsterdam (HvA) heeft op basis van internationale (Dublin descriptor), nationale (SBL-competenties en landelijke kennisbases) en lokale (Amsterdamse beroepsstandaard) eisen een competentiematrix opgesteld: 'Leren lesgeven in de grote stad (Amsterdam)'. Het panel vindt dit een sterk punt. De opleiding stelt zich met dit profiel ten doel leerkrachten op te leiden die de 'superdiversiteit' van Amsterdam kunnen hanteren en daardoor goed geëquipeerd zijn om in alle omstandigheden om te gaan met verschillen tussen kinderen. Het panel vindt het ook een sterk punt dat de competentiematrix niet alleen de niveaus van de opleiding (van 'beginnend' via 'in ontwikkeling' naar 'startbekwaam') beschrijft, maar ook de twee niveaus daarboven: 'vakbekwaam' en 'excellent'. Dit geeft een duidelijk ontwikkelingsperspectief voor de student en biedt ruimte voor doorgaande professionele ontwikkeling na de opleiding. De contacten met het werkveld zijn goed georganiseerd, waaronder die met de (academische) opleidingsscholen. Een benchmark met opleidingen in andere grote steden ontbreekt.

De opleiding biedt relevante specialisatiemogelijkheden. De UPvA (Universitaire Pabo van Amsterdam) is een afstudeermogelijkheid binnen de voltijdopleiding. Deze route wordt gezamenlijk met de Universiteit van Amsterdam (UvA) uitgevoerd, richt zich op studenten met een vwo-achtergrond en academische belangstelling en leidt studenten op die een voortrekkersrol in een school kunnen spelen.

Het panel komt op standaard 1 tot het oordeel **goed**.

Onderwijsleeromgeving

Het programma is afgeleid van de beoogde eindkwalificaties en heeft een goede samenhang (horizontaal) en een heldere opbouw (verticaal). De horizontale samenhang wordt bereikt door per semester met een thema te werken, de verticale opbouw komt tot stand door de vier leerlijnen: Kennis en vaardigheden, Onderzoek, Praktijk en Persoonlijke en professionele ontwikkeling. De landelijke kennisbases zijn sinds 2012-2013 in het curriculum geïntegreerd. Het panel adviseert in het curriculum aandacht te blijven besteden aan de kennisbases, ook na de afname van de landelijke toetsen, zodat de kennis niet wegzakt. Het panel vindt de diepgang en actualiteit van de aangeboden leerstof adequaat. De leerlijn Onderzoek heeft een duidelijke opbouw en studenten leren aan de hand van beroepsopdrachten de benodigde onderzoeksvaardigheden om aan het eind een probleemanalytisch afstudeeronderzoek te kunnen uitvoeren. Deze beroepsopdrachten verbinden ook de theorie met de praktijk en zijn naar het oordeel van het panel een goed leermiddel. Het panel mist een duidelijk uitgewerkte visie op het doel van het afstudeeronderzoek.

Alle studenten lopen een belangrijk deel van hun stages op een opleidingsschool. Aan de hand van de leerlijn Persoonlijke en professionele ontwikkeling werken de studenten aan een visie op het beroep en hun eigen functioneren. Het panel stelde tijdens het bezoek vast dat ze zich ontwikkelen tot zelfbewuste leerkrachten.

In de UPvA worden de academische onderdelen (120 EC) verzorgd door de UvA, de andere helft van het curriculum door de HvA. Hiervoor zijn specifieke onderwijsonderdelen ontworpen, het ULP-onderwijs (Universitaire Leraren Praktijk). De studenten krijgen bij diplomering zowel het hbo-bachelordiploma leraar basisonderwijs als het wo-bachelordiploma Pedagogische wetenschappen.

Het opleidingsdidactisch concept gaat uit van het leren in twee contexten (opleiding en stageschool) die elkaar wederzijds versterken en zorgen voor een transfer tussen theorie en praktijk. Het panel adviseert dit concept verder te expliciteren. De werkvormen passen goed bij de verschillende leerlijnen. De studiebegeleiding is intensief en wordt verzorgd door een kerndocent die per jaar verantwoordelijk is voor een klas en de individuele studenten daarin.

De toelatingseisen voor de voltijdopleiding zijn conform de wettelijke eisen: havo of mbo-4. Voor de deeltijdopleiding is een hbo- of wo-bachelordiploma vereist, voor de UPvA een vwo-diploma of een hbo-propedeuse. De opleiding besteedt gerichte aandacht aan voorlichting aan aanstaande studenten en organiseert een Studiekeuzecheck. In de propedeuse moeten de studenten ten minste 50 EC behaald hebben om te mogen doorgaan.

Het personeel is vakinhoudelijk en (vak)didactisch deskundig en beschikt over de vereiste onderzoeksvaardigheden. Het opleidingsniveau is hoog (82 procent master of eerstegraads) en de meeste docenten hebben actuele ervaring in de praktijk. Wie dat niet (meer) heeft, doet ervaring op door een project of stage in een school uit te voeren. Er zijn heldere profielen opgesteld voor de verschillende rollen en er is veel aandacht voor individuele en teamgerichte professionalisering. Het panel adviseert bij de professionalisering meer aandacht te besteden aan de vakdidactiek. Ook het personeel in de opleidingsscholen wordt geschoold. Het panel ontmoette een enthousiast en gemotiveerd team dat open staat voor feedback en goed bereikbaar is voor de studenten. De werkdruk begint zich te normaliseren nu het nieuwe curriculum vrijwel geheel is ontwikkeld en het vierde cohort is gestart.

De voorzieningen zijn in orde. Er wordt regelmatig geëvalueerd en feedback aan studenten gevraagd, maar de opleidingscommissie is niet erg bekend bij de studenten.

Het panel komt op standaard 2 tot het oordeel **goed**.

Toetsing en gerealiseerde resultaten

De toetsvormen en –instrumenten sluiten aan bij de leerlijnen en voldoen naar het oordeel van het panel aan de toetstechnische eisen. De examencommissie en de toetscommissie bewaken de kwaliteit van de toetsen en van de beoordeling en signaleren dat de toetsen steeds beter worden. De examencommissie hanteert passende procedures voor het toekennen van vrijstellingen en het tegengaan van fraude.

Er is veel onderlinge afstemming in het docententeam om tot gemeenschappelijke beoordelingscriteria te komen. Het panel vindt dat de opleiding zorgzaam en zorgvuldig omgaat met de toetsing. Onderdelen van de toetsing worden door het panel als goed beoordeeld.

Het eindniveau wordt gemeten aan de hand van drie eindwerkstukken: de LIO-stagebeoordeling, het afstudeeronderzoek en het startbekwaamheidsgesprek. Het panel vindt dit een goede combinatie die recht doet aan de breedte van het beroep en het vereiste niveau. De begeleiding en beoordeling zijn gescheiden en aan de hand van de beoordelingscriteria krijgen de studenten voldoende feedback. Het panel adviseert bij het beoordelingsformulier voor het afstudeeronderzoek te zorgen dat het oordeelsvermogen op hbo-niveau explicieter tot uitdrukking komt en de betreffende *rubric* te ordenen conform de doelen met het afstudeeronderzoek.

Op basis van de bestudeerde eindwerkstukken stelt het panel vast dat de afgestudeerden aan de gestelde eisen voldoen en zijn opgeleid tot startbekwame leerkrachten. Dit wordt bevestigd door het werkveld en de alumni.

Het panel komt op standaard 3 tot het oordeel **voldoende**.

Inhoudsopgave

1	Basisgegevens van de opleiding	11
2	Beoordeling	13
	Standaard 1 Beoogde eindkwalificaties	13
	Standaard 2 Onderwijsleeromgeving	16
	Standaard 3 Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	28
3	Eindoordeel over de opleiding	35
4	Aanbevelingen	37
5	Bijlagen	39
	Bijlage 1 Eindkwalificaties van de opleiding	41
	Bijlage 2 Overzicht opleidingsprogramma	47
	Bijlage 3 Deskundigheden leden visitatiepanel en secretaris	49
	Bijlage 4 Bezoekprogramma	53
	Bijlage 5 Bestudeerde documenten	57
	Bijlage 6 Overzicht bestudeerde afstudeerwerken	59
	Bijlage 7 Verklaring van volledigheid en correctheid	61

1 Basisgegevens van de opleiding

Administratieve gegevens van de opleiding

1. Naam opleiding in CROHO	Opleiding tot leraar Basisonderwijs
2. Registratienummer opleiding in CROHO	34808
3. Oriëntatie en niveau	hbo bachelor
4. Aantal studiepunten	240
5. Afstudeerrichting(en)	Universitaire Pabo van Amsterdam (UPvA) (voltijd)
6. Variant(en)	Voltijd/deeltijd
7. Locatie(s)	Amsterdam
8. Ad-programma*	--
9. Registratienummer Ad in CROHO	--
10. Jaar vorige visitatie en datum besluit NVAO	Vorige visitatie: 2008 Besluit NVAO: 17 december 2009
11. Code of conduct	--

*) Associate Degree, indien van toepassing

Administratieve gegevens van de instelling

12. Naam instelling	Hogeschool van Amsterdam.
13. Status instelling	Bekostigd
14. Resultaat instellingstoets kwaliteitszorg	Positief

Kwantitatieve gegevens over de opleiding

Tabel 1. Uitval uit het eerste jaar (inclusief UPvA)

Cohort	2008	2009	2010	2011	2012
instroom voltijd (eerstejaars ho)	179	161	111	171	162
uitval voltijd uit het eerste jaar	91	100	48	58	77
uitval voltijd uit het eerste jaar	50,8%	62,1%	43,2%	33,9%	47,5%
instroom deeltijd (eerstejaars ho)	27	16	4	5	3
uitval deeltijd uit het eerste jaar	12	15	3	1	1
uitval deeltijd uit het eerste jaar	44,4%	93,8%	75,0%	20,0%	33,3%

Bron: 1CHO, peildatum 30-9-2013

Tabel 2. Uitval uit de bachelor (jaar 2,3 en 4)

Cohort	2006	2007	2008	2009
herinschrijvers voltijd	131	94	88	61
uitval herinschrijvers voltijd jaar 2, 3 en 4	45	44	37	13
uitval herinschrijvers voltijd jaar 2, 3 en 4	34,4%	46,8%	42,0%	21,3%
herinschrijvers deeltijd	13	7	15	1
uitval herinschrijvers deeltijd jaar 2, 3 en 4	6	5	13	1
uitval herinschrijvers deeltijd jaar 2, 3 en 4	46,2%	71,4%	86,7%	100,0%

Bron: 1CHO, peildatum 30-9-2013

Toelichting: Deze cijfers zijn exclusief de UPvA (de UPvA bestaat sinds 2010-2011).

Tabel 3. Rendement (inclusief UPvA)

Cohort	2006	2007	2008
herinschrijvers voltijd	131	94	88
rendement voltijd na 5 jaar	62	38	37
rendement voltijd na 5 jaar	47,3%	40,4%	42,0%
herinschrijvers deeltijd	13	7	15
rendement deeltijd na 5 jaar	6	2	2
rendement deeltijd na 5 jaar	46,2%	28,6%	13,3%

Bron: 1CHO, peildatum 30-9-2013

Tabel 4. Docentkwaliteit (exclusief UvA docenten UPvA)

Aantal docenten met een master	82%
Aantal docenten met een PhD	2%

Bron: SAP HR, peildatum 11-2-2014

Toelichting: Dezelfde docenten worden bij meerdere varianten ingezet.

Tabel 5. Student-docentratio (inclusief UPvA)

Voltijd	21,8:1
Deeltijd	32,6:1

Bron: Studenten- en personeelsadministratie, peildatum 31-1-2014

Toelichting: De student-docentratio voltijd is inclusief de afstudeerrichting UPvA. Bij de uitsplitsing is geen rekening gehouden met deeltijdstudenten die aanschuiven bij voltijdvakken. Gemiddelde student-docentratio is 23,3:1.

Tabel 6. Contacturen (exclusief UPvA)

	jaar 1	jaar 2	jaar 2	jaar 4
Voltijd	12,6	11,8	4,7	2,9
Deeltijd	8,4	5,9		

Bron: Syllabusplus, peildatum 15-4-2014

Toelichting: Het gemiddeld aantal klokuren is gebaseerd op een programmering van 42 weken voor voltijd en deeltijd. Deze cijfers geven een vertekend beeld voor met name het derde en vierde studiejaar. In het derde studiejaar zijn er geen 42 lesweken maar 14 lesweken, 7 weken stage, 21 weken minor. In het vierde studiejaar zijn er 7,7 lesweken, 13,3 weken stage, 21 weken minor.

2 Beoordeling

Het visitatiepanel beschrijft hieronder per standaard van het NVAO beoordelingskader de bevindingen, overwegingen en conclusies. Het eindoordeel over de opleiding volgt in hoofdstuk 3, de aanbevelingen in hoofdstuk 4.

De Pabo van de Hogeschool van Amsterdam (HvA) is gevestigd in Amsterdam. De Pabo biedt een vierjarig voltijdprogramma en een driejarig deeltijdprogramma aan. Binnen de voltijdopleiding wordt de variant Universitaire Pabo van Amsterdam (UPvA) aangeboden. Tenzij expliciet vermeld, gelden de bevindingen en oordelen van het panel voor alle drie varianten.

Standaard 1 Beoogde eindkwalificaties

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Bevindingen

Internationaal en nationaal

De internationale eisen voor het bachelorniveau zijn beschreven in de Dublin descriptoren. De landelijke bekwaamheidseisen voor de leerkracht basisonderwijs zijn in 2008 door de Stichting Bekwaamheidsbevordering Leraren (SBL) beschreven en wettelijk vastgelegd. Op basis hiervan zijn competenties onderscheiden en beschreven, die door de opleiding zijn overgenomen en nader uitgewerkt. De Dublin descriptoren en de SBL-competenties zijn beschreven in de competentiematrix 'Leren lesgeven in de grote stad (Amsterdam)' en in de dekkingsmatrix. Zie bijlage 1 voor de samenhang van de opleidingscompetenties met de Dublin descriptoren en de SBL-competenties, en als illustratie de uitwerking van een van de competenties. De opleiding heeft geen benchmark uitgevoerd met nationaal of internationaal vergelijkbare opleidingen.

Landelijk zijn de afgelopen jaren diverse kennisbases ontwikkeld waaraan de afgestudeerden moeten voldoen. De kennisbases voor Taal en Rekenen zijn sinds 2008 van kracht, die voor de vakdomeinen Oriëntatie op jezelf en de wereld, Kunstzinnige oriëntatie, Engelse taal, Bewegingsonderwijs en Handschrift zijn in 2011 vastgesteld. Deze zijn integraal in het curriculum verwerkt met ingang van 2012. De generieke kennisbasis, gericht op leer-, ontwikkelings-, onderwijs- en opvoedingsprocessen, is voor een groot deel verwerkt in het curriculum, maar nog niet volledig. De opleiding is wel van plan deze kennisbasis volledig op te nemen. De beheersing van Taal en Rekenen wordt getoetst door landelijke kennistoetsen. Voor de landelijke toetsen van de eigen vaardigheid in Taal en Rekenen, die in de propedeuse worden afgenomen, hanteert de opleiding een hogere normering dan landelijk is vastgelegd, omdat ze extra belang hecht aan deze vaardigheid en omdat het aansluit bij de Amsterdamse beroepsstandaard.

Lokaal

De Amsterdamse schoolbesturen voor primair onderwijs hebben in samenwerking met de gemeente Amsterdam in 2011 een beroepsstandaard gepresenteerd voor de Amsterdamse leerkracht basisonderwijs. Hiermee wil men inspelen op het grootstedelijke karakter van Amsterdam, de culturele, sociaaleconomische en etnische verschillen tussen leerlingen en een populatie met (grote) taalachterstanden. Men maakt onderscheid tussen drie niveaus van bekwaamheid: startbekwaam, vakbekwaam en excellent. Op basis hiervan heeft de opleiding samen met het werkveld een eigen competentieprofiel vastgesteld: 'Leren lesgeven in de grote stad (Amsterdam)' en daarbij twee bekwaamheidsniveaus toegevoegd voorafgaand aan het niveau 'startbekwaam'. De competentiematrix kent dus vijf niveaus: beginnend, in ontwikkeling, startbekwaam, vakbekwaam, excellent. Dit geeft een duidelijk ontwikkelingsperspectief voor de student en biedt ruimte voor doorgaande professionele ontwikkeling na de opleiding. Het panel heeft tijdens het visitatiebezoek kunnen vaststellen dat het competentieprofiel 'Leren lesgeven in de grote stad (Amsterdam)' breed gedragen wordt door staf, studenten en werkveld. Het sluit aan bij de (internationale) ontwikkeling van *Urban Education* in andere grote steden. Het panel is het met de opleiding eens dat studenten die geleerd hebben om te gaan met de 'superdiversiteit' van de kinderen in de stad Amsterdam, uitstekend in staat zullen zijn om ook in andere contexten om te gaan met verschillen tussen kinderen, wat een van de kenmerken is van een goede leerkracht. Het panel vindt dat de opleiding haar visie op het leraarschap goed heeft geëxpliciteerd en waardeert met name de aandacht in de competentiematrix voor de doorgaande ontwikkeling, ook na het afstuderen.

Voor een goede en regelmatige afstemming met het werkveld heeft de opleiding een aantal overleggroepen benut. In de eerste periode van de ontwikkeling van het nieuwe curriculum was er een speciale klankbordgroep, daarnaast zijn er structurele overlegvormen: de veldadviesraad met zeven schoolbesturen, de stuurgroepen van de opleidingsscholen, de Kamer PO van het overleg van de Samenwerkende Amsterdamse Lerarenopleidingen en tot slot 'overlegstructuur100' waarin de academische opleiders van de UPvA en de instituutopleiders met elkaar overleggen. De samenwerking met de opleidingsscholen ASKO en STAIJ is erkend als academische opleidingsschool.

De samenwerking met het werkveld wordt concreet zichtbaar in het streven naar een sterke verbinding tussen theorie en praktijk, waarop het panel nader ingaat bij standaard 2. De opleiding vermeldt dat de academische opleidingsscholen ASKO en STAIJ als voortrekkers fungeren in deze ontwikkeling. Op basis van het bezoek kan het panel dat bevestigen.

Specialisatiemogelijkheden

Studenten kunnen zich door middel van een minor specialiseren in een van de drie onderwijsconcepten: Montessori, Dalton en Ontwikkelingsgericht Onderwijs (OGO). Hierdoor kunnen de studenten een aanvullend diploma (Montessori) of certificaat (Dalton, OGO) behalen. De leeftijdsprofilering jonge/oudere kind vindt plaats door een specialisatie van een half jaar (30 EC) in het derde studiejaar. Alle vakgebieden leveren daaraan een bijdrage. Hierin zijn de thema's omgaan met verschillen en passend onderwijs opgenomen.

In de afstudeerfase kan een student kiezen voor een vakprofieling Taal, Bèta, Muziek, Engels of Bewegen en gezondheid. Bij de vakprofieling Bewegen en gezondheid kan de student een deelcertificaat behalen van de posthbo-opleiding 'Leergang bekwaamheid bewegingsonderwijs via Pabo'.

Studenten met een vwo-diploma kunnen kiezen voor de afstudeerrichting UPvA. Daarin wordt op academisch niveau aandacht besteed aan onderzoeksvaardigheden en pedagogische en onderwijskundige theorieën. Deze onderdelen worden verzorgd door de Universiteit van Amsterdam (UvA). Afgestudeerden van deze variant krijgen zowel het hbo-bachelordiploma leraar basisonderwijs als het wo-bachelordiploma Pedagogische wetenschappen. Van UPvA-afgestudeerden wordt verwacht dat ze in staat zullen zijn een brugfunctie te vervullen en bij te dragen aan innovatie, bijvoorbeeld als Intern Begeleider (IB'er) of in een bovenschoolse of beleidsfunctie.

Overwegingen en conclusie

Het panel is van oordeel dat de opleiding een goed geëxpliciteerde visie heeft op het docentschap en op het werken van leerkrachten in de grootstedelijke context (*Urban Education*). Het bereidt studenten voor op het werken met diversiteit, niet alleen in Amsterdam maar ook in andere contexten. In de uitgewerkte competentiematrix zijn de nationale en internationale eisen, zoals geformuleerd in de Dublin descriptoren, SBL-competenties en landelijke kennisbases, goed verwerkt. Het spreekt het panel aan dat de competentiematrix is doorgetrokken naar de fasen na het afstuderen: de vakbekwame en excellente leerkracht.

De verbinding met de lokale context, de stad Amsterdam, is hecht. Dit komt niet alleen tot uiting in het geformuleerde competentieprofiel, maar ook in de actieve rol die de opleiding speelt in lokale netwerken. Daardoor wil ze kunnen blijven inspelen op actuele ontwikkelingen en thema's. Er zijn naar het oordeel van het panel relevante profileringsmogelijkheden binnen de opleiding. De UPvA is een aantrekkelijke optie voor studenten die meer aankunnen dan het reguliere pabo-curriculum.

Een (internationale) benchmark met opleidingen in vergelijkbare grootstedelijke contexten zou naar het oordeel een goede ondersteuning geweest kunnen zijn bij de uitwerking van het HvA-profiel. Het panel vindt dit echter niet zo zwaar wegen dat het de waardering voor de uitwerking van deze standaard negatief beïnvloedt.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **goed**.

Standaard 2 Onderwijsleeromgeving

Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Bevindingen

2.1 Inhoud van het programma

Opbouw van het programma

Uit de dekkingsmatrices voor de voltijd- en de deeltijdopleiding en het toetschema van de UPvA blijkt hoe ieder studieonderdeel bijdraagt aan het verwerven van (deel)competenties 'startbekwame leerkracht basisonderwijs'. In de dekkingsmatrices wordt per blok aangegeven wat het centrale thema is, aan welke competenties de studieonderdelen bijdragen en op welk niveau (beginnend, in ontwikkeling, startbekwaam).

In de eerste helft van de opleiding wordt een brede basis gelegd voor het vak van leerkracht basisonderwijs. De student verdiept zich in en doet ervaring op met het lesgeven aan de verschillende leeftijdsgroepen en verwerft de kennisbases van alle (school)vakken en vak- en onderzoeksvaardigheden. De tweede helft van de opleiding staat in het teken van profilering en verdieping. Het afstuderen bestaat uit drie verschillende onderdelen waarmee het eindniveau van de opleiding wordt geborgd: de LIO-stage, het afstudeeronderzoek en het startbekwaamheidsgesprek. Zie bijlage 2 voor de leerplanschema's van de opleiding.

In de afstudeervariant UPvA worden de ambachtelijke en wetenschappelijke oriëntatie geïntegreerd door het aanbod van zowel HvA- als UvA-onderwijs, de stage en het zogenoemde ULP-onderwijs (ULP=Universitaire Leraren Praktijk). Het ULP-onderwijs bestaat uit speciaal voor de UPvA ontwikkelde onderwijseenheden waarin theorie en praktijk met elkaar verbonden worden.

De horizontale samenhang in het programma komt tot stand door te werken met thema's per blok. Deze thema's zijn gerelateerd aan de grootstedelijke context van de opleiding, bijvoorbeeld gericht op de Amsterdamse context of het omgaan met verschillen in de klas en rond de school. De verticale samenhang komt tot stand aan de hand van vier leerlijnen: Kennis en vaardigheden, Onderzoek, Praktijk en Persoonlijke en professionele ontwikkeling. Tijdens het visitatiebezoek vernam het panel dat de invulling van de horizontale en verticale samenhang bevorderd wordt doordat er zowel overleg is tussen alle docenten per jaarlaag (horizontaal) als in de vaksecties (verticaal). Het jaarlagenoverleg en het werken met thema's hebben er toe geleid dat de verschillende vakcolleges beter aansluiten bij de kennisbases en het grotere geheel dan voorheen. De docenten ervaren het zichtbaar als een prettige manier van werken die bijdraagt aan de samenhang en kwaliteit van de opleiding. De studenten herkennen de thema's in de verschillende vakken in een blok, wat bijdraagt aan de ervaren samenhang in het programma.

Leerlijn Kennis en vaardigheden

In de leerlijn Kennis en vaardigheden verwerven de studenten de theoretische kennis, inzicht en vaardigheden die de basis vormen van hun professionele handelen. De landelijk vastgestelde vakspecifieke kennisbases en een groot deel van de generieke kennisbasis zijn in het nieuwe curriculum (vanaf cohort 2012-2013) geïntegreerd in het programma. In het eerste blok van de propedeuse werken de studenten aan hun eigen vaardigheid in Nederlands, rekenen/wiskunde en mens & wereld (1 EC elk), in het tweede studiejaar zijn er vakken in gecijferdheid, ter voorbereiding op de landelijke kennisbasistoets rekenen/wiskunde die in het tweede studiejaar in juni wordt afgenomen. Dan wordt ook de landelijke kennisbasistoets Nederlands afgenomen. Voor wie niet slaagt voor de kennistoets is er een herkansingsmogelijkheid in het derde studiejaar in december.

Voor het cohort 2011-2012 gold nog een andere regeling. Tweedejaarsstudenten van de reguliere opleiding konden op vrijwillige basis meedoen aan een afname in mei 2013 in het tweede studiejaar, waarna de nog niet geslaagden verplicht deelnamen aan de afname in december 2013. Voor de toets rekenen/wiskunde slaagde de helft van de studenten, zowel bij de vrijwillige als bij de verplichte toetsdeelname; voor de toets Nederlands haalde ongeveer een derde van de deelnemers een voldoende bij de vrijwillige afname en slaagde de helft bij de verplichte toetsafname. De UPvA-studenten deden niet mee aan de vrijwillige mogelijkheid in mei 2013. Zij deden de toets rekenen/wiskunde in december 2013 en de toets Nederlands in maart 2014. Van hen slaagde ruim negentig procent voor Nederlands en bijna negentig procent voor rekenen/wiskunde.

De landelijke kennisbases maken onderdeel uit van de beoogde eindkwalificaties. Omdat de landelijke toetsen al halverwege de opleiding worden afgenomen, heeft het panel onderzocht of studenten het kennisniveau vasthouden en aan het eind van de opleiding nog beheersen. De opleiding heeft dit niet als expliciet toetscriterium opgenomen in de set eindwerkstukken op basis waarvan de studenten hun startbekwaamheid aantonen. Wel zorgt ze ervoor dat de studenten hun kennis en vaardigheden in Nederlands en rekenen/wiskunde blijven ontwikkelen, doordat ze deze op de hogere niveaus van Bloom (toepassen en integreren) moeten laten zien in de beroepsopdrachten. Voor deze opdrachten kunnen studenten volgens de docenten niet slagen als ze de kennisbasis niet beheersen. In twee van de vijf profileringen (Taal en Bèta) kunnen studenten hun kennis van Nederlands respectievelijk rekenen/wiskunde nog verder verdiepen. Bij de vakprofileringen in het laatste studiejaar Taal, Bèta, Muziek en Engels zijn de profieldelen (van de commissie Meijerink) van de vakken Geschiedenis, Natuur en Techniek, Muziek en Engels verwerkt. Verdieping in de profieldelen veronderstelt beheersing van de kennisbasis van de betreffende vakken. Of de studenten bij hun afstuderen de kennisbases nog voldoende beheersen wordt niet expliciet getoetst. Het panel adviseert de beheersing van de kennisbases (exemplarisch) op te nemen in de toetsing van de vakinhoudelijke en didactische competentie bij de LIO-stage.

Naast de studieonderdelen gericht op de eigen vaardigheid wordt aandacht besteed aan de vakdidactiek van taal en rekenen, evenals aan de didactiek van de andere schoolvakken. De literatuur wordt jaarlijks geactualiseerd en bestaat mede uit recente artikelen die aansluiten op de ontwikkelingen in het werkveld.

Tijdens het bezoek heeft het panel inzage gehad in het onderwijsmateriaal van een aantal representatieve onderdelen uit de verschillende studie jaren en varianten. Op basis hiervan concludeert het panel dat de gebruikte literatuur (handboeken en literatuurlijsten) voldoende diepgang heeft en voldoende actueel is.

Leerlijn Onderzoek

De leerlijn Onderzoek is gericht op het uitvoeren van geïntegreerde onderzoekstaken waardoor studenten theorie en praktijk leren te verbinden, een bijdrage leveren aan kennis- en schoolontwikkeling, een onderzoekende en kritische houding verwerven en de benodigde onderzoekskennis en –vaardigheden opbouwen. De studenten leren dit aan de hand van zogenoemde beroepsopdrachten. Het panel heeft een aantal van deze beroepsopdrachten ingezien en vindt dat ze de studenten, die veelal van nature ‘doeners’ zijn en die een vraag of probleem meteen willen aanpakken, op een goede manier stimuleren om het probleem eerst systematisch en analytisch nader te onderzoeken.

Het panel herkent een duidelijke opbouw in de onderzoeksleerlijn. In het begin krijgen de studenten enkelvoudige onderzoekopdrachten, als afstudeeropdracht voeren ze een probleemanalytisch onderzoek uit (zie voor het afstudeeronderzoek standaard 3). Het werd het panel niet duidelijk of er eenduidigheid is over de focus die het onderzoek met name in de afstudeerfase moet hebben. Het panel hoorde enerzijds dat het gericht is op het verbeteren van het individueel handelen van de aanstaande leerkracht, maar anderzijds ook dat het moet aansluiten bij en een bijdrage moet leveren aan de schoolontwikkeling. Dat roept de vraag op wie in het laatste geval de focus van het onderzoek bepaalt. Het panel signaleert ook dat de opleiding probleemanalytisch onderzoek verlangt, terwijl het scholenveld ook vraagt om ontwerponderzoek. Het panel adviseert hierover onderling en met de scholen verder in gesprek te gaan en een heldere keuze te maken.

De borging van deze leerlijn ligt bij de lectoraten van het domein Onderwijs en Opvoeding en hun praktijkonderzoek. Binnen de UPvA ligt het accent op academisch onderzoek en worden de onderzoeksonderdelen verzorgd door de UvA. Om de kloof tussen theorie en praktijk van onderzoek te overbruggen, verzorgt de HvA de ULP-onderdelen. Het panel heeft tijdens het bezoek kunnen vaststellen dat de samenwerking tussen HvA en UvA goed verloopt en dat dit leidt tot een samenhangend programma, dat door de studenten ook zo wordt ervaren.

Leerlijn Praktijk

De leerlijn Praktijk houdt in dat een groot deel van het curriculum wordt uitgevoerd in de (Amsterdamse) onderwijspraktijk in de vorm van stages. Een student loopt wekelijks één of twee dagen stage en in elk blok is er daarnaast ook een stageweek. In het laatste studiejaar lopen de studenten hun LIO-stage. In de stages oefent de student de interpersoonlijke, pedagogische, didactische en organisatorische vaardigheden, leert de student de verworven kennis toepassen en wordt de reeds opgedane kennis door het opdoen van praktijkervaringen verdiept. De omvang, de mate van complexiteit en de verwachte zelfstandigheid nemen gaandeweg toe. Voordat de student aan de LIO-stage begint, vindt het LIO-bekwaamheidsgesprek plaats met de studiebegeleider. Met ingang van 2014-2015 is de praktijkleerlijn voor de UPvA gelijk aan die van de voltijd- en deeltijdopleiding.

De praktijkgids geeft de studenten naar het oordeel van het panel goede informatie over leerdoelen en organisatie van de stages.

De opleiding werkt samen met twee geaccrediteerde academische opleidingsscholen, dertien niet-geaccrediteerde opleidingsscholen en 82 stagescholen. De niet-opleidingsscholen staan voor een groot deel buiten de stad Amsterdam. De UPvA-studenten lopen altijd stage in een academische opleidingsschool. De pabo-studenten worden zoveel mogelijk op een opleidingsschool geplaatst, maar er zijn niet genoeg stageplaatsen om dit altijd te realiseren. De opleiding zorgt er wel voor dat een student ten minste een deel van de stages op een opleidingsschool loopt. Dit is naar het oordeel van het panel een belangrijk uitgangspunt, omdat de praktijkomgeving in niet-opleidingsscholen minder uitdagend is en niet alle mentoren door de HvA zijn getraind.

In principe wordt er voor gezorgd dat de student in de stages kennismaakt met zowel de bovenbouw als de onderbouw, en dat de studenten in de eerste twee studiejaar in een blok allemaal in dezelfde bouw stage lopen. De stageopdrachten en beroepsopdrachten zijn hier op gebaseerd. De studenten lieten in het gesprek met het panel weten dat dit niet altijd lukt, maar ze beschreven het niet als een onoverkomelijk probleem.

Leerlijn Persoonlijke en professionele ontwikkeling

De leerlijn Persoonlijke en professionele ontwikkeling krijgt met name vorm door de studieloopbaanbegeleiding (SLB) door een kerndocent die per jaar aan een klas gekoppeld is. In het laatste studiejaar maakt (de voorbereiding op) het afsluitende startbekwaamheidsgesprek er onderdeel van uit. De studenten leren hun eigen ontwikkeling te duiden en gebruiken het portfolio als reflectie-instrument. Ze leren hun professionele handelen te verantwoorden vanuit theoretische kennis en praktijkkennis, de transfer te maken tussen de theorie en de praktijk, hun leerdoelen voor een volgende studiefase te formuleren en gaandeweg een eigen visie te ontwikkelen op onderwijs en het beroep van leerkracht. Studenten van de UPvA krijgen binnen het ULP-onderwijs ruimte om te reflecteren op hun persoonlijke en professionele ontwikkeling bij het leren lesgeven. Het panel concludeert op grond van de gevoerde gesprekken dat deze leerlijn goed uit de verf komt. De studenten leren hun handelen aan de hand van theoretische kennis te onderbouwen en te verantwoorden en ontwikkelen zich tot zelfbewuste leerkrachten.

Profilering

In de voltijd- en deeltijdopleiding volgen studenten in het derde studiejaar een minor, een samenhangend keuzeprogramma van 30 EC. De minor kan binnen of buiten de eigen studie gekozen worden. De Pabo HvA biedt vijf minoren aan:

- Cultuureducatie;
- Kinderen met speciale behoeften;
- Schoolmanagement;
- Specialist in Montessori, Dalton of Ontwikkelingsgericht Onderwijs;
- Wetenschap en techniek.

De belangstelling voor de 'eigen' minoren is groot, onder andere omdat deze altijd een stagecomponent bevatten.

In de UPvA volgen studenten geen minor omdat de daarmee beoogde verbreding al tot stand komt door de combinatie van de opleidingen Pabo en Pedagogische Wetenschappen. Naast de profilering door een minor specialiseert een student zich in het jonge of oudere kind en wordt een vakprofilering gekozen (zie beschrijving van de specialisatiemogelijkheden bij standaard 1). Het panel is van oordeel dat de opleiding passende profileringsmogelijkheden biedt.

De UPvA is door de HvA aangemerkt als excellentietraject. Een student kan ook het domeinbrede excellentieprogramma volgen. Dat bestaat uit een programma dat open staat voor alle eerste- en tweedejaarsstudenten die hun excellentie willen ontdekken, en een tweejarig Honourstraject voor geselecteerde tweede- en derdejaarsstudenten. Het panel vindt de UPvA een goede vorm van een vakspecifiek programma met extra uitdaging.

De opleiding stelt dat alle (aankomende) leerkrachten door de diversiteit van de Amsterdamse bevolking te maken krijgen met de internationale en multiculturele dimensie. De opleiding beschouwt dit als *internationalisation at home*. Daarnaast kan een student deelnemen aan internationale conferenties, *international classrooms*, een internationale minor volgen of een stage in het buitenland lopen bij een van de vaste partnerinstellingen. In het tweede studiejaar maken twintig à dertig studenten jaarlijks gebruik van de kans om via Edukans een maatschappelijke stage in een ontwikkelingsland te lopen. De laatste paar jaar is de energie van de staf vooral gestoken in de ontwikkeling en implementatie van het nieuwe curriculum, waardoor internationale projecten en contacten minder aandacht hebben gekregen.

2.2 Vormgeving van het programma

Didactisch concept en werkvormen

In de kritische reflectie beschrijft de opleiding het gehanteerde didactische concept en de werkvormen. Cruciaal voor het leerproces is dat de studenten steeds actief zijn in twee verschillende omgevingen: de opleiding zelf en de basisschool. De studenten moeten het geleerde in de ene context steeds interpreteren en aanpassen om het bruikbaar te maken voor de andere context. De opleiding beoogt deze transfer te stimuleren en borgen door op de opleidingsscholen te werken met opleidingsteams waarin instituutsopleiders en opleiders in de school samen de studenten begeleiden. Ook het gebruik van de beroepsopdrachten helpt de studenten om theorie en praktijk met elkaar te verbinden.

Het panel is van oordeel dat de opleiding passende methoden heeft gevonden om theoretisch onderlegde en praktisch bekwame leerkrachten op te leiden, maar mist een expliciet uitgewerkt conceptueel kader, een opleidingsconcept als onderlegger voor de ontwikkeling van het curriculum. In de gesprekken kwamen elementen daarvan wel naar boven, maar het panel had een gedegen explicitering verwacht in de kritische reflectie. De opleiding vraagt immers ook van de studenten om hun handelen in een breder kader te plaatsen en te onderbouwen.

De opleiding heeft een omvang van 240 EC, met een studielast van 60 EC per jaar. De eerste vijf semesters van de voltijd- en deeltijdopleiding zijn verdeeld in steeds twee blokken, waarin gemiddeld 15 EC behaald kunnen worden. Een blok bestaat uit acht onderwijsweken en wordt afgesloten met twee toetsweken. Een van de onderwijsweken is een stageweek. Daarnaast lopen de studenten gedurende de eerste helft van de opleiding één vaste dag per week stage, in de tweede helft twee dagen. Van elk blok is via de Digitale Leer- en Werkomgeving (DLWO) een studiewijzer beschikbaar waarin leerdoelen, literatuur, colleges en gevraagde voorbereiding, toetsvormen, beoordelingscriteria, beoordelingsformulieren en het studiepuntenoverzicht zijn opgenomen. Contacturen bestaan uit hoor- en werkcolleges, studiebegeleiding, stagebegeleiding, toetsen en de studieloopbaanbegeleiding die voor alle studenten is geprogrammeerd. In de eerste twee studiejaar van de voltijdopleiding gaat het om ongeveer twaalf uur contacttijd per week. Bij de deeltijdopleiding zijn er ruim acht uur contacttijd in het eerste jaar en bijna zes in het tweede jaar. Het onderwijs in de deeltijdopleiding is geconcentreerd op twee dagen inclusief de avonden. De opleiding gaat ervan uit dat deze studenten door hun vooropleiding de stof in een hoger tempo en met meer zelfstandigheid kunnen verwerken. De deeltijdstudenten besteden per studiejaar evenveel EC aan stages als de voltijdstudenten. Het panel vindt dat het programma de studenten door de gekozen werkvormen en de intensiteit aanzet tot regelmatig studeren.

De UPvA volgt het studieritme van de UvA, met een semesterindeling in blokken van steeds acht, acht en vier weken. De laatste week van ieder blok is bedoeld voor de toetsing van studieonderdelen. Het toetsschema wordt aan het begin van het studiejaar bekendgemaakt. Informatie over de studieonderdelen (literatuurlijsten, studiehandleidingen, opdrachten en collegemateriaal) wordt verstrekt via BlackBoard, de digitale leeromgeving van de UvA. Het panel stelde tijdens het bezoek vast dat de samenwerking met de UvA op dit vlak goed verloopt.

Leerroutes

De opleiding biedt drie leerroutes aan. Tot de voltijdopleiding zijn studenten met een havo-, vwo- of mbo-4-diploma toelaatbaar. De deeltijdopleiding heeft sinds 2013-2014 een driejarig programma (daarvóór was het tweejarig) en staat open voor studenten met een wo- of hbo-diploma. Op basis van het betreffende diploma geeft de examencommissie de individuele deeltijdstudent vrijstelling van de propedeuse (60 EC) en staat toelating tot de hoofdfase (180 EC) toe. De UPvA is een afstudeerrichting van de voltijdopleiding. Voor toelating is het bezit van een vwo-diploma of een hbo-propedeuse vereist.

Instroombeleid

Voordat studenten zich aanmelden kunnen ze zich laten informeren over de opleiding op open dagen en kunnen ze proefopgaven maken van toetsen eigen vaardigheid (Nederlands en rekenen/wiskunde) om hun niveau op deze vakgebieden te kunnen inschatten. Alle aangemelde studenten nemen deel aan een intakeprocedure. Deze bestaat uit een motivatietest, een gesprek met docenten van de opleiding en de afname van de toetsen eigen vaardigheid. Met ingang van 2014-2015 is dit traject omgevormd tot een Studiekeuzecheck waaraan alle aspirant-studenten verplicht deelnemen. Het mondt uit in een studieadvies. Dit advies is bindend voor studenten die zich na 1 mei hebben aangemeld.

Voor de opleiding biedt dit traject zicht op het actuele ontwikkelingsniveau en de studiemotivatie van de aankomende studenten. Omdat de UPvA voor de helft uit universitaire studieonderdelen bestaat, wordt in de intakeprocedure voor de UPvA nagegaan of de studenten beschikken over de vereiste motivatie, voldoende tijd voor de opleiding, een academische attitude, vaardigheden in rekenen en Nederlandse taal en een juiste oriëntatie op de beroepspraktijk. Dit is naar het oordeel van het panel een goede combinatie om zowel studenten als opleiding zicht te geven op de geschiktheid voor de studie.

De HvA biedt voorbereidende cursussen aan voor studenten die hun kennis van een bepaald vak willen opfrissen. Tijdens het eerste jaar kunnen studenten van de pabo een beperkt aantal lessen eigen vaardigheid volgen in Nederlands, Rekenen/wiskunde en Mens & Wereld. Met ingang van het studiejaar 2015-2016 veranderen de instroomeisen en moeten studenten in 'entreetoetsen' bewijzen over voldoende basiskennis te beschikken van de onderwerpen wereldoriëntatie (aardrijkskunde, geschiedenis en natuur & techniek), taal en rekenen. De opleiding heeft een regionaal projectleider aangesteld om hierop te anticiperen.

Verzoeken om vrijstelling van een studieonderdeel moeten gemotiveerd en gedocumenteerd worden ingediend bij de examencommissie, die hier een beslissing over neemt. Studenten die elders de entreetoets hebben behaald en het behaalde certificaat kunnen overleggen, hoeven die toets niet opnieuw te doen. Studenten die de propedeuse van een pabo-opleiding aan een geaccrediteerde Nederlandse hogeschool hebben afgerond kunnen direct instromen in de hoofdfase.

De opleiding neemt geen extra maatregelen om het aantal instromende studenten te verhogen. Het aantal aanmeldingen is zo hoog (gemiddeld tweehonderd per jaar) dat geen extra maatregelen nodig of gewenst zijn.

Studiebegeleiding

Bij de begeleiding van studenten van de voltijd- en deeltijdopleiding wordt binnen de leerlijnen Onderzoek en Persoonlijke en professionele ontwikkeling een spilfunctie vervuld door de kerndocent. Deze docent is gedurende een heel studiejaar het eerste aanspreekpunt voor een bepaalde klas en combineert een inhoudelijke begeleidingsrol met taken op het gebied van studieloopbaanbegeleiding (SLB). Deze docent verzorgt in de eerste studie jaren de werkcolleges bij de hoorcolleges, begeleidt de studenten bij hun beroepsopdrachten, geeft feedback op deelproducten ervan en geeft de eindbeoordeling. De kerndocent besteedt ruim een dagdeel per onderwijsweek aan contacttijd met de klas en heeft daarnaast tijd voor individuele begeleidingsgesprekken. Er is geen mogelijkheid om gedurende het studiejaar van SLB'er te wisselen als het mogelijk niet 'klikt', maar studenten benoemen dit niet als een probleem. Als tweede lijn kunnen studenten een beroep doen op de studentendecaan. Bij de UPvA wordt de eerstelijnsbegeleiding uitgevoerd door het team van academische opleider in de school en de instituutsopleider en de tweedelijnsbegeleiding door studieadviseurs. Het panel stelt met waardering vast dat er sprake is van een intensieve en goed georganiseerde studiebegeleiding.

In de leerlijn Kennis en vaardigheden worden de studenten begeleid door de vakdocenten, in de leerlijn Praktijk door een opleidingsteam dat bestaat uit de opleiders in de school, de coördinerend opleider in de school en de instituutsopleider (stagedocent). De mentor op de stageschool verzorgt de dagelijkse begeleiding, de opleider in de school van een opleidingsschool of stagedocent legt eenmaal per blok een lesbezoek af en heeft de formele rol van examiner. Hij/zij verzorgt de stagebeoordeling, mede op basis van een advies van de stagementor. Dit is naar het oordeel van het panel goed geregeld.

De propedeuse heeft naast een oriënterende en verwijzende ook een selecterende functie. De student moet minimaal 50 EC behalen om de studie te mogen voortzetten. De afgelopen jaren zijn maatregelen genomen ter verbetering van het studiesucces: in het nieuwe curriculum is gewerkt aan een sterkere binding tussen de studenten onderling en met de opleiding in het vierde studiejaar, een duidelijke structuur in het curriculum, een evenwichtige spreiding van de studielast en een strakkere organisatie. Dat het rendement desondanks weinig verbetering laat zien, schrijft de opleiding in de kritische reflectie toe aan de verhoging van het kennisniveau. Het panel meent dat uitval in het eerste en tweede studiejaar vaak toe te schrijven is aan een verkeerde studiekeuze wat betreft beroepsbeeld en niveau, maar ook in latere studiejaar is er sprake van uitval en vertraging. Tijdens het bezoek gaf het opleidingsmanagement aan te verwachten dat de hierboven genoemde maatregelen door de sterkere binding en structuur zullen helpen. Een maatregel die in de kritische reflectie nog niet was genoemd, is de invoering van SLB-groepen voor langstudeerders (vijfdejaarsstudenten).

2.3 Kwaliteit van het personeel

Tijdens het bezoek trof het panel bevlogen docenten die vol enthousiasme en in goede samenwerking hun bijdrage leveren aan het curriculum. De studenten lieten het panel weten dat ze erg tevreden zijn over vrijwel alle docenten, dat ze snelle en adequate reacties krijgen op hun vragen en dat de docenten erg goed benaderbaar zijn.

Het team bestaat uit ruim 45 docenten (28 fte) die onderwijs verzorgen in de voltijd- en deeltijdopleiding en de UPvA. Het panel heeft aan de hand van een gedetailleerd personeelsoverzicht van het pabo-personeel kunnen vaststellen dat de kwalificaties van het onderwijzend personeel goed op orde zijn. Alle docenten beschikken over de kennis van het vak dat ze verzorgen en zeventig procent over een formele didactische aantekening. Vier docenten zijn geregistreerd in het beroepsregister voor lerarenopleiders. Van de docenten heeft 82 procent een masteropleiding, twee procent is gepromoveerd. Bijna 85 procent heeft uit eigen ervaring kennis van de beroepspraktijk, vaak door zelf na een pabo-opleiding voor de klas gestaan te hebben. Als deze ervaring ontbreekt of niet meer actueel is, wordt ervoor gezorgd dat de verbinding met de beroepspraktijk versterkt wordt door een periode op een basisschool stage te lopen of daar een project uit te voeren. Het percentage VELON-geregistreerde docenten is laag (negen procent).

De werkdruk van de docenten was de afgelopen jaren erg hoog. Voor het nieuwe curriculum moest veel ontwikkeld worden en daarnaast liep het oude curriculum door. Inmiddels zijn de eerste studenten van het nieuwe curriculum van de deeltijdopleiding en van de UPvA afgestudeerd en is het vierde studiejaar van de nieuwe voltijdopleiding gestart. Doordat besloten was in deze ontwikkelfase geen nieuwe veranderingen toe te staan, breekt nu een fase van consolidatie aan en komt het werk in een wat rustiger vaarwater. De docenten merken dat ze de vruchten plukken van het ontwikkelwerk van de afgelopen periode.

Profielen

Er zijn kijkwijzers ontwikkeld voor lerarenopleiders waarin de vereiste competenties waaraan docenten moeten voldoen, zijn uitgewerkt. Hierin is de VELON-beroepsstandaard verwerkt. Het panel vindt de kijkwijzers een mooi uitgewerkt instrument. Voor de UPvA zijn profielen opgesteld voor docenten, academische opleiders en instituutopleiders. Docenten werken samen in vaksecties en in jaarteam, wat zorgt voor de verticale respectievelijk de horizontale afstemming in het curriculum. Zoals eerder vermeld, werkt deze samenwerking naar het oordeel van het panel goed.

Docenten participeren in onderzoeksgroepen van de (academische) opleidingsscholen en dragen zo bij aan onderwijsontwikkeling. Twaalf docenten vervullen de rol van instituutopleider. In dat geval zijn zij binnen de opleidingsschool het gezicht van de opleiding en dragen zij bij aan de professionalisering van stagementoren en de kwaliteitsbewaking binnen de opleidingsschool. Samen met de coördinerend opleider vervullen zij een brugfunctie tussen opleiding en werkveld. Deze verantwoordelijkheden zijn vastgelegd in een taakprofiel.

Leerkrachten uit het werkveld hebben een rol in de begeleiding en beoordeling van studenten in de praktijk en geven gastcolleges. Zowel voor de stagementoren als de opleiders in de school zijn taakprofielen opgesteld.

Professionalisering

De kritische reflectie vermeldt dat bij het aannamebeleid rekening wordt gehouden met kennis van de beroepspraktijk, generieke of specifieke kennis over het te doceren vak, minimaal een masterdiploma, een didactische aantekening voor het hbo en ervaring met het werken in een grootstedelijke context. Tijdens het bezoek vernam het panel dat nieuwe docenten een inwerktraject volgen, inclusief een praktijkperiode in het basisonderwijs. Van alle docenten wordt verwacht dat ze hun eigen kennis en professionele identiteit blijven ontwikkelen. De kijkwijzers worden onder andere gebruikt als reflectie-instrument bij intervisie. Het panel vernam in de gesprekken dat het team zich bewust ontwikkelt van vakdocenten naar lerarenopleiders, om op die manier als samenhangend team studenten te begeleiden naar hun rol als leerkracht. Het panel herkent de positieve dynamiek die deze ontwikkeling heeft gebracht, maar waarschuwt ervoor de vakspecifieke en vakdidactische professionalisering hierbij niet te verwaarlozen. Hoewel diverse docenten participeren in landelijke vakdidactische groepen, meent het panel dat gerichte aandacht voor vakdidactische professionalisering bij alle docenten belangrijk is.

Het panel adviseert bij de professionalisering ook aandacht te besteden aan internationale kennisverbreding en -verspreiding en het ontwikkelen van nieuwe werkwijzen op basis van internationale literatuur en *good practice*.

In de jaargesprekken met hun leidinggevende kunnen docenten individuele wensen voor het volgen van een opleiding of training inbrengen. Het managementteam beslist hierover, mede op basis van de eisen die het curriculum stelt. Elk jaar vindt hiervoor een vlootshow personeel plaats, waarbij de kwaliteit van het team op docentniveau in beeld wordt gebracht en wordt beoordeeld of aanvullende scholing, opleiding of coaching nodig is, individueel of teambreed. Teambijeenkomsten worden voor een deel gebruikt voor teambrede professionalisering. Docenten worden gestimuleerd deel te nemen aan kenniskringen in het domein en aan onderzoeksgroepen in de opleidingsscholen, ter vergroting van hun onderzoeksvaardigheden en versterking van de band met het werkveld. Het panel stelt met waardering vast dat er in het team een grote bereidheid is om feedback te geven en aan te nemen. Hiermee vervullen de docenten een voorbeeldrol: *teach as you preach*. Er wordt intensief gewerkt aan verdere professionalisering, bijvoorbeeld door onderlinge afstemming over wat van de studenten wordt verwacht en aan het kalibreren van de beoordelingscriteria (zie verder standaard 3).

De gezamenlijke opleidingsscholen organiseren, wanneer nodig, een training voor opleiders in de school om hen voor hun taak toe te rusten. De Pabo HvA biedt jaarlijks onder leiding van de instituutsopleider en de coördinerend opleider in de school mentorentoeleningen aan waarin stagementoren hun begeleidingsvaardigheden verder kunnen ontwikkelen. De mentoren op niet-opleidingsscholen vallen hier niet onder. Op deze scholen wordt de beoordeling uitgevoerd door stagedocenten van de Pabo. De academische opleiders hebben drie keer per jaar gezamenlijk een afstemmingsoverleg. Het panel vindt dat de opleiding goede aandacht besteedt aan de kwaliteit van de schoolopleiders en de instituutsopleiders en de samenhang daartussen.

2.4 Kwaliteit van de opleidingsspecifieke voorzieningen

Het onderwijs van de voltijd- en deeltijdopleiding wordt verzorgd in het Kohnstammhuis, een onderdeel van de Amstelcampus van de HvA. De werkkamers van de docenten, de specifieke vaklokalen (Montessori, Beeldende vorming, Dans en drama, Muziek en Wetenschap en techniek) en een ontmoetingsruimte (het Paboplein) liggen alle op de derde verdieping. Op de begane grond en de eerste verdieping is het Leercentrum Floor gevestigd: de mediatheek en een groot aantal studie- en werkplekken. De mediatheek omvat onder andere onderwijsmethoden, pedagogische en onderwijskundige handboeken, lesmaterialen en vakliteratuur. De collectie wordt regelmatig geactualiseerd. De organisatie en studentenruimte van de UPvA zijn gehuisvest op het Roeterseilandcomplex van de UvA. De UPvA gebruikt zowel de faciliteiten van de HvA als van de UvA, en haar studenten hebben ook toegang tot wetenschappelijke (onderzoeks)literatuur van de UvA. De HvA beschouwt alle onderdelen van de Amstelcampus als een geheel bij het inroosteren van onderwijsactiviteiten. Daardoor vinden colleges of werkgroepen soms buiten het Kohnstammhuis plaats.

Hoewel er voldoende werkplekken zijn voor individueel werk of overleg in kleine groepen, missen de docenten soms een ruimte waar ze in beslotenheid met een student kunnen overleggen. Tijdens de rondleiding kon het panel zien dat de ruimtelijke voorzieningen in orde zijn.

In het studievolsysteem SIS staan de studievereisten en de resultaten die studenten behaald hebben. Het wordt gebruikt voor inschrijvingen voor studieonderdelen, minoren en toetsen en is 24/7 te raadplegen door studenten.

De opleiding werkt sinds september 2013 met een nieuwe Digitale Leer- en Werkomgeving (DLWO) die het onderwijs ondersteunt. Het biedt een digitale leeromgeving waar studenten informatie over de studieonderdelen en de opleiding als geheel kunnen vinden en opdrachten kunnen inleveren. Actuele ontwikkelingen in het werkveld en de opleiding worden via een blog gedeeld. Een deel van de DLWO is toegankelijk voor stagementoren en opleiders in de school van de opleidingsscholen. In dit gedeelte staat alle informatie die te maken heeft met de stages en de praktijk, zoals de praktijkgids en vacatures voor de LIO-stage. Via de digitale bibliotheek hebben studenten toegang tot databanken, *e-journals*, webcolleges et cetera. Scripties en publicaties worden opgeslagen in de HvA–Kennissbank. De DLWO biedt naar het oordeel van het panel goede mogelijkheden om het onderwijsproces op een efficiënte en doeltreffende manier te ondersteunen.

2.5 Kwaliteitszorg

Het opleidingsmanagement gaf tijdens het bezoek een overzicht van de wijzen waarop feedback van de studenten wordt verzameld. Elke module wordt schriftelijk geëvalueerd en studenten doen mee aan de Nationale Studentenenquête (NSE). Studenten kunnen bij de toetsafname eventuele klachten over de toets indienen. Daarvoor is een formulier aangehecht aan elk tentamen. Per jaarlaag worden drie à viermaal per jaar gesprekken gevoerd met klassenvertegenwoordigers (twee studenten per klas) in zogenoemde focusgesprekken om de evaluatie-uitkomsten nader te duiden en verbeter suggesties te doen. De verslagen daarvan worden gepubliceerd op DLWO. Klassenvertegenwoordigers worden aangemoedigd de uitkomsten met hun medestudenten te delen, maar zowel studenten als docenten lieten weten dat dit vrij moeizaam verloopt. Sommige studenten van de voltijdse opleiding gaven aan dat voor hen niet altijd duidelijk is wat met hun op- en aanmerkingen over de opleiding gebeurt.

De opleidingscommissie bestaat uit twee docenten en zes studenten, gespreid over de jaarlagen en opleidingsvarianten. Een van de studentleden is de voorzitter van de opleidingscommissie. Het secretariaat wordt verzorgd door de kwaliteitszorgmedewerker. De opleidingscommissie vervult haar wettelijke adviestaak. De onderwerpen, zoals advisering over de OER, komen aan de hand van een jaarkalender op de agenda. Het viel het panel op dat studenten die bij de opleidingscommissie betrokken zijn, beduidend positiever zijn over de responsiviteit van het opleidingsmanagement dan andere studenten. Veel studenten waren niet op de hoogte van het bestaan of de werkzaamheden van de opleidingscommissie. Door de kleinschaligheid doet dit probleem zich bij de UPvA niet voor.

De verbeteringsuggesties van de vorige visitatiecommissie (2008) betroffen vooral het blijven bewaken van de ondergrens van het bacheloreindniveau door daarvoor een goede beoordelingssystematiek te ontwikkelen. De Dublin descriptoren 'oordeelsvorming' en 'toepassen van kennis en inzicht' zouden beter zichtbaar moeten zijn in de eindwerkstukken en de beoordeling. Het panel stelt vast dat de opleiding met de curriculumherziening van de voltijd- en de deeltijdopleiding de kwaliteitsverbetering serieus heeft opgepakt. Op de inhoud van de aanbeveling gaat het panel verder in bij standaard 3 (paragraaf 3.2).

Overwegingen en conclusie

Het panel stelt vast dat de opleiding een curriculum heeft ontworpen dat op een heldere wijze is afgeleid van de beoogde eindkwalificaties. Het programma laat een goede samenhang zien: horizontaal door de thema's en verticaal door de leerlijnen. De kennisbases hebben een stevige plaats gekregen en er is een goede wisselwerking tussen theorie en praktijk door de beroepsopdrachten die studenten moeten uitvoeren in de stages. Het programma biedt een brede gemeenschappelijke basis en voldoende mogelijkheden voor elke student om zich te profileren. Op onderdelen (keuze van het thema van het afstudeeronderzoek, verankering kennisbases in het vierde jaar) is nog ruimte voor versterking van de leerlijnen, maar op hoofdlijnen vindt het panel dit een sterk punt.

Het programma biedt drie leerroutes die goed aansluiten bij de verschillen tussen de instromende studenten: het reguliere voltijdprogramma voor de grootste groep, het UPvA-programma voor de studenten die meer diepgang willen en een academische studie aankunnen, en het driejarige deeltijdprogramma voor wie op grond van een eerdere bacheloropleiding sneller door het programma kan.

De werkvormen die samenhangen met de leerlijnen zijn goed gekozen. De begeleiding is intensief en studenten vinden dat ze snel en goed antwoord krijgen als ze hun docenten een vraag stellen. Het panel adviseert de opleiding het opleidingsconcept en de visie op het afstudeeronderzoek nader te expliciteren. Het panel vermoedt dat de inspanning die de laatste jaren gemoeid was met de ontwikkeling en concrete implementatie van het nieuwe curriculum, de opleiding ervan heeft weerhouden om met enige distantie naar het geheel te kijken en er als het ware 'boven te hangen'. Dit laat onverlet dat het panel waardering heeft voor wat tot stand gebracht is. Het programma daagt de studenten uit zich te ontwikkelen tot startbekwame leerkrachten met een eigen visie en biedt een goede leeromgeving.

Het personeel is deskundig en werkt intensief samen in overleggen per jaarlaag en in de vaksecties. De docenten zijn betrokken bij hun studenten. Het panel waardeert de onderlinge open houding en de bereidheid om zichzelf en het curriculum continu te verbeteren. Er is veel ruimte voor professionalisering, individueel en teambreed. Het panel adviseert bij de professionalisering de ontwikkeling van de vakdidactiek nadrukkelijker op het programma te zetten. Dat lijkt de laatste tijd wat minder aandacht gekregen te hebben, wat kan samenhangen met het streven zich te ontwikkelen van vakdocenten naar lerarenopleiders. De opleiding neemt passende verantwoordelijkheid voor de deskundigheid van de begeleiders en opleiders in de opleidingsscholen.

De niet-opleidingsscholen vallen hier buiten, maar het panel vindt dat overkomelijk omdat de opleiding er zorg voor draagt dat studenten altijd een groot deel van hun stages in opleidingsscholen lopen.

De huisvesting, mediatheek en ICT-voorzieningen zijn voldoende. De opleiding heeft adequate mogelijkheden geschapen om de feedback van studenten actief te verzamelen, waaronder de module-evaluaties en focusgesprekken. De opleidingscommissie vervult haar wettelijke adviestaken naar behoren, maar de meeste studenten zijn te weinig bekend met het bestaan ervan.

Alles afwegende komt het panel tot de conclusie dat er sprake is van een uitdagende leeromgeving: een goed programma dat de studenten motiveert en stimuleert en dat uitgevoerd wordt door een gekwalificeerd en hecht docententeam.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **goed**.

Standaard 3 Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Bevindingen

3.1 Systeem van toetsing

Toetsinstrumenten

De toetsvormen en –instrumenten sluiten aan bij de leerlijnen. In de leerlijn Kennis en vaardigheden worden *multiple choice*-toetsen en open vragen gebruikt, in de eerste helft van de opleiding gericht op de niveaus kennis, begrijpen en toepassen van de taxonomie van Bloom, in de tweede helft ook op hogere niveaus (analyseren, evalueren en creëren). De toetsen eigen vaardigheid in de propedeuse en de landelijke kennisbasistoetsen Nederlands en Rekenen/wiskunde zijn landelijke toetsen, met een landelijk vastgestelde cesuur en normering. In de leerlijn Onderzoek laten studenten aan de hand van een onderzoeksverslag of een mondelinge presentatie zien dat zij kennis en vaardigheden kunnen toepassen in de praktijk van het basisonderwijs en praktijkkennis kunnen verbinden aan de theorie. In de leerlijn Praktijk moeten studenten per blok een bepaald niveau van geïntegreerd professioneel handelen laten zien, dat aan de hand van beoordelingscriteria en gedragsindicatoren wordt beoordeeld door de opleider in de school (bij een opleidingsschool) of de stagedocent (bij een niet-opleidingsschool), op basis van een adviesbeoordeling van de stagementor. Voor de toetsing in de leerlijn Persoonlijke en professionele ontwikkeling stellen studenten een portfolio samen van als voldoende beoordeelde opdrachten en beoordelingen. Hiervan kunnen ook filmfragmenten onderdeel uitmaken. De studenten voeren een of meer reflectieopdrachten uit waarover vervolgens een mondelinge toets in de vorm van een criteriumgericht interview (functioneringsgesprek) wordt afgenomen.

Voor de start van de LIO-stage heeft het functioneringsgesprek de functie van een LIO-bekwaamheidsgesprek en vormt het de voorwaarde om aan de LIO-stage te mogen beginnen. Aan het einde van de opleiding heeft het functioneringsgesprek de functie van een startbekwaamheidsgesprek. Het voldoende afronden hiervan is een voorwaarde om af te studeren. Het panel heeft de toetsen en beoordelingen van een aantal representatieve studieonderdelen ingezien en stelt vast dat de toetsen passen bij de beoogde leerdoelen en dat de gegeven beoordelingen terecht zijn. De toetsing bij de voltijd en de deeltijd is gelijk. Op de eindwerkstukken en hun beoordeling gaat het panel hieronder in (zie paragraaf 3.2).

Transparantie

Studenten ontvangen vooraf informatie over de wijze waarop de studieonderdelen worden getoetst. De beoordelingscriteria en de normering worden vooraf vastgesteld en opgenomen in de studiegids. Aan het begin van een nieuw blok wordt dit nogmaals vermeld in de studiewijzers. Voor elke toets wordt een inzagemoment gepland. Het gebruik van *rubrics* bevordert de transparantie bij de beoordeling van de eindwerkstukken. De studenten lieten het panel weten dat ze tevreden zijn over de feedback die ze krijgen.

Borging kwaliteit

De examencommissie is verantwoordelijk voor de kwaliteit van de toetsing, zoals vastgelegd in de OER en het toetsplan van de opleiding. Dit geldt zowel voor de toetsing in de lerarenopleiding als in de opleidingsscholen. De examencommissie heeft de opleiders in de school die de stage beoordelen, formeel aangewezen als examiner. Voor de uitvoering van het toezicht op het toetsbeleid heeft de examencommissie een toetscommissie ingesteld. Wat betreft de afstudeerrichting UPvA is de examencommissie van de HvA verantwoordelijk voor de helft van het programma (120 EC), de 120 EC van het programma die gevormd worden door studieonderdelen van de UvA, vallen onder verantwoordelijkheid van de examencommissie van de UvA. Deze taakverdeling verloopt naar tevredenheid, zo stelt het panel vast.

De examencommissie van de Pabo HvA bestaat uit drie docenten van de opleiding en een extern lid. Ze wordt ondersteund door een ambtelijk secretaris. Het panel heeft zich er aan de hand van de documentatie en het gesprek van overtuigd dat de examencommissie over de vereiste deskundigheid beschikt en dat de leden zich bijscholen met betrekking tot hun rol, verantwoordelijkheden en werkwijzen in het kader van de nieuwe WHW. De toetscommissie bestaat uit vier docentleden en rapporteert aan de examencommissie. De UPvA heeft een eigen toetscommissie die bestaat uit de voorzitter van de toetscommissie Pabo HvA en een kernteamlid van de UPvA. Het panel stelt op basis van de gesprekken vast dat de toetscommissies goed functioneren.

In het toetsplan van de opleiding is een protocol opgenomen waarin het samenstellen van toetsen, de analyse van resultaten en de inzage door studenten wordt beschreven. Ook is vastgelegd dat begeleiding en beoordeling gescheiden zijn. De toetsen per blok en de verdeling van verantwoordelijkheden zijn hierin opgenomen. Alle toetsen worden aan de hand van een toetsmatrijs in tweetallen ontwikkeld (vierogenprincipe) om de validiteit en de betrouwbaarheid te vergroten.

De items worden beoordeeld en van feedback voorzien door de toetscommissie. De toetscommissie vermeldde in het gesprek met het panel dat deze procedure naar tevredenheid verloopt en tot zichtbare kwaliteitsverbetering van de toetsen leidt. De docenten waarderen de werkwijze en er zijn minder klachten van de studenten. De betrouwbaarheid van de beoordeling wordt verder geborgd door intensief collegiaal overleg. Zo vindt er bij het opstellen van beroepsopdrachten vooraf overleg plaats tussen de docenten over de beoordelingscriteria, wordt een aantal gezamenlijk nagekeken en worden de uitkomsten achteraf besproken.

De examencommissie heeft heldere en adequate procedures ontwikkeld voor de behandeling van vrijstellingsverzoeken en de bindende studieadviesing in de propedeuse. De examencommissie wijst jaarlijks de stafleden aan die als examinator optreden. Dit geldt ook de opleiders in de school, die hiervoor geschoold worden door middel van een opleiderstraining. Er is een uitgewerkt fraudeprotocol dat strikt wordt gehanteerd. Studenten krijgen in het eerste en tweede studiejaar uitleg over wat fraude is en welke gevolgen eraan verbonden zijn. Werkstukken worden met Ephorus gecheckt op mogelijke plagiaat. Toetsen worden niet (meer) digitaal afgenomen vanwege het beveiligingsrisico. Het panel stelt vast dat de examencommissie en de onder haar ressorterende toetscommissie *in control* zijn. Onderdelen van de toetsing worden door het panel als goed beoordeeld

3.2 Realisatie van de beoogde eindkwalificaties

Aan het eind van de opleiding laten studenten zien dat ze startbekwaam zijn aan de hand van drie toetsen: de LIO-stage, het afstudeeronderzoek en het startbekwaamheidsgesprek. Deze zijn de afronding van de leerlijnen Praktijk, Onderzoek en Persoonlijke en professionele ontwikkeling. De leerlijn Kennis en vaardigheden is al eerder afgesloten. Over de vraag of het eindniveau wordt vastgehouden, is het panel ingegaan in paragraaf 2.1.

LIO-stage

Voor de beoordeling van de LIO-stage is een uitgebreid beoordelingsformulier beschikbaar, ingedeeld aan de hand van de zeven SBL-competenties. De stagementor vult het formulier in, waarna de directeur van de school op basis daarvan een functionerings- (LIO-1) dan wel beoordelingsgesprek (LIO-2) voert met de student en een adviesbeoordeling geeft. De opleider in de school of de stagedocent bepaalt het eindcijfer. De opleider in de school is hiertoe als examinator aangewezen door de examencommissie. Het panel vindt dit een goede procedure, met een passende taakverdeling tussen begeleiding en beoordeling. Het beoordelingsformulier past goed bij de beoogde leerdoelen. De formulieren die het panel heeft ingezien, geven de studenten goede feedback op hun functioneren.

Afstudeeronderzoek

De student voert als afsluiting van de leerlijn Onderzoek een probleemanalytisch onderzoek uit op de stageschool. Het onderwerp en de vraagstelling worden in overleg tussen school en student bepaald. Studenten zijn in het algemeen in staat de vraagstelling zo te formuleren dat die aansluit bij hun interesse.

Enkele jaren geleden is besloten geen ontwerpgerichte afstudeeronderzoeken meer toe te staan omdat probleemanalytisch onderzoek beter past bij de beoogde leerdoelen, namelijk om systematisch en analytisch te leren kijken naar de eigen onderwijspraktijk en na te gaan hoe die verbeterd kan worden. In termen van de Dublin descriptoren gaat het om toepassen van kennis en vaardigheden en om oordeelsvorming. Ontwerpgerichte opdrachten komen nog wel voor in de opleiding, bij de vakprofilering in het vierde studiejaar en in vakopdrachten in eerdere studiejaar. Het viel het panel op dat een aantal werkstukken niet zozeer het eigen handelen als onderwerp heeft, maar meer een vraag op het niveau van de school, het mesoniveau, behandelt. Dit lijkt in tegenspraak met wat de opleiding in de nota 'Visie op onderzoek in de curricula van het Domein Onderwijs en Opvoeding' aangeeft, namelijk dat het bachelorniveau de reflectieve professional als doel heeft: kijken naar de effecten van eigen handelen. De opleiding verklaart dit als het resultaat van het bij elkaar brengen van de leerdoelen van de student en de vragen van de school. Studenten vinden het volgens de opleiding in het algemeen motiverend als hun onderzoek een bijdrage kan leveren aan een probleem op school en als hun uitkomsten in de praktijk worden gebruikt. Zoals eerder aangegeven in paragraaf 2.1, adviseert het panel de opleiding hierover onderling en met de scholen in gesprek te gaan en een heldere keuze te maken.

Het afstudeeronderzoek wordt begeleid door een vakdocent en beoordeeld door twee onafhankelijke beoordelaars. Er wordt gewerkt met een uitgewerkt beoordelingsformulier, dat de afgelopen jaren een aantal malen is aangepast. In het formulier is in *rubrics* aangegeven wanneer een aspect onvoldoende, voldoende, ruim voldoende of goed is. De aspecten waarop beoordeeld wordt, volgen de hoofdstukindeling van het onderzoeksverslag, vanaf de onderzoeksvragen en het theoretisch kader naar de onderzoeksopzet, resultaten en conclusies. De leerdoelen van het onderzoek komen hierdoor niet goed uit de verf. De Dublin descriptor 'oordeelsvermogen' lijkt alleen aan bod te komen bij de categorieën ruim voldoende en goed. Het panel zou het wenselijk vinden als de beoordeling explicieter verbonden is aan de leerdoelen. De motivatie van de oordelen en de inhoudelijke feedback zijn vaak summier en beperken zich tot dat wat in de cellen van de *rubric* vermeld staat. Het beoordelingsformulier van UPvA-afstudeeronderzoeken werkt zonder *rubrics* en nodigt de beoordelaar daardoor meer uit tot het geven van gedetailleerde feedback. Anderzijds vindt het panel het gewicht van de vormvereisten in het eindcijfer (veertig procent) aan de zware kant.

De beoordeling vindt naar het oordeel van het panel zeer zorgvuldig plaats. Als de begeleidende docent vindt dat het afstudeeronderzoek van voldoende niveau is, wordt het aan twee beoordelaars gezonden die niet bij de begeleiding betrokken zijn geweest. Deze stellen onafhankelijk van elkaar het cijfer vast. Als de cijfers uiteenlopen vindt er een op overeenstemming gericht overleg plaats waarin de oordelen worden toegelicht. Bij blijvend verschil van inzicht wordt een derde beoordelaar aangewezen die op grond van het afstudeeronderzoek en de beargumenteerde beoordelingen het definitieve cijfer vaststelt. Er is een beperkte groep docenten aangewezen die als team alle afstudeeronderzoeken beoordeelt. Hierdoor is goede onderlinge afstemming mogelijk, bijvoorbeeld in kalibreersessies. De beoordelaars vervullen daarnaast ook de begeleidersrol voor studenten van wie ze het werk niet beoordelen.

Dit leidt in het algemeen tot een goede overeenstemming tussen begeleiders en beoordelaars over het te realiseren minimumniveau. Desondanks, zo vernam het panel, zijn studenten en begeleiders soms verrast door de uitkomsten van de beoordeling en de gegeven feedback. Het panel heeft 23 afstudeerwerkstukken bestudeerd en stelt met tevredenheid vast dat de oordelen van de opleiding en het panel goed met elkaar overeenkomen. Alle werkstukken laten ten minste het vereiste minimumniveau voor een hbo-bachelor zien en daarnaast heeft het panel een aantal 'pareltjes' aangetroffen.

Startbekwaamheidsgesprek

Als afsluiting van de leerlijn Persoonlijke en professionele ontwikkeling voert de student aan het eind van de opleiding een startbekwaamheidsgesprek met twee assessoren: een opleidingsassessor en een veldassessor die geen van beiden betrokken zijn geweest bij de begeleiding van de student. Ter voorbereiding heeft de student het portfolio geactualiseerd en drie schriftelijke opdrachten uitgevoerd: een zelfevaluatie, een casusbeschrijving en een visiedocument. Getoetst wordt of de student denk- en reflectievaardigheden laat zien op hbo-niveau en leervaardigheden om zich na de opleiding te blijven ontwikkelen. In de documenten en het gesprek moet de student laten zien de eigen ontwikkeling te kunnen duiden aan de hand van de competentiematrix, te kunnen reflecteren op die ontwikkeling, theorie en praktijk te kunnen verbinden en keuzes te kunnen verantwoorden. Dit geheel moet de eigenheid en authenticiteit van de student als beginnend leerkracht aantonen. Het panel is van oordeel dat het startbekwaamheidsgesprek en de onderliggende documenten een prima toetsinstrument zijn voor deze leerlijn. Het panel vindt dat het beoordelingsformulier dat gebruikt wordt bij de deeltijdopleiding, beter aansluit bij de leerdoelen dan het beoordelingsformulier voor bekwaamheidsproef 3 van de voltijdopleiding, dat tot en met 2013-2014 werd gebruikt. Dat laatste formulier ging uit van de SBL-competenties en dat van de deeltijd gaat uit van de te bereiken leerdoelen. Het panel vindt het een goede ontwikkeling dat de opleiding met ingang van 2014-2015 ook in de voltijdopleiding met het startbekwaamheidsgesprek gaat werken en daarvoor hetzelfde beoordelingsformulier zal gebruiken dat het panel heeft ingezien bij de deeltijdopleiding. Voor het beoordelen van het hbo-reflectie- en denkniveau is dit een meer valide instrument.

Functioneren afgestudeerden

Het panel vernam tijdens het bezoek dat afgestudeerden in het algemeen snel werk vinden. De alumni met wie het panel heeft gesproken, voelen zich goed voorbereid op de beroepspraktijk, vooral door de sterke verbinding tussen theorie en praktijk en de intensieve persoonsgerichte begeleiding. De UPvA-afgestudeerde met wie het panel heeft gesproken, is doorgestroomd naar een masteropleiding en voelt zich daarvoor goed voorbereid.

Het werkveld, bij monde van een aantal vertegenwoordigers van opleidingsscholen, liet weten tevreden te zijn met de HvA-afgestudeerden. Zij hebben ook een serieuze stem bij de inrichting van de opleiding en de bepaling van de leerdoelen en waarderen dat. Het panel concludeert dat de opleiding de beoogde eindkwalificaties daadwerkelijk realiseert.

Overwegingen en conclusie

Het panel stelt vast dat de opleiding over een adequaat systeem van toetsing beschikt. De toetsinstrumenten zijn in het algemeen van goede kwaliteit. Het panel waardeert vooral de beroepsopdrachten, die leiden tot het afstudeeronderzoek, en de opdrachten die studenten in de leerlijn Persoonlijke en professionele ontwikkeling uitvoeren, uitmondend in het startbekwaamheidsgesprek. De beoordeling en feedback zijn in orde. De borging van de kwaliteit van de toetsing en beoordeling zijn bij de examencommissie en toetscommissie in goede handen. Het vierogenprincipe wordt consequent toegepast bij het opstellen en beoordelen van toetsen. Begeleiding en beoordeling zijn gescheiden en er is veel geïnvesteerd in de professionalisering van beoordelaars. Het panel vindt dat de opleiding zorgzaamheid aan de dag legt ten aanzien van de toetsing.

Aan de hand van de drie afstudeeropdrachten (LIO-stage, afstudeeronderzoek, startbekwaamheidsgesprek) kan de realisatie van de beoogde eindkwalificaties op juiste gronden worden vastgesteld. Het panel adviseert de beoordelingsformulieren van het afstudeeronderzoek aan te passen zodat het oordeelsvermogen op hbo-niveau beter uit de verf komt. Op basis van de bestudeerde eindwerkstukken stelt het panel vast dat de afgestudeerden aan de gestelde eisen voldoen en zijn opgeleid tot startbekwame leerkrachten. Dit wordt bevestigd door het werkveld en de alumni.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **voldoende**.

3 Eindoordeel over de opleiding

Oordelen op de standaarden

Het visitatiepanel komt tot de volgende oordelen op de standaarden:

Standaard	Oordeel voltijd	Oordeel deeltijd
1 Beoogde eindkwalificaties	goed	goed
2 Onderwijsleeromgeving	goed	goed
3 Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	voldoende	voldoende

Overwegingen en conclusie

De beslisregel van NVAO is dat het eindoordeel over een opleiding alleen 'goed' kan zijn indien tenminste twee standaarden als goed worden beoordeeld, waaronder in elk geval standaard 3. Het panel heeft een opleiding aangetroffen met een duidelijke missie en ambitie. De opleiding heeft veel geïnvesteerd in een nieuw curriculum en kan beschikken over een gemotiveerd en deskundig docententeam. De toetsing en de borging ervan zijn goed. De afgestudeerden zijn opgeleid tot startbekwame leerkrachten op hbo-niveau. Het panel stelt vast dat de kwaliteit van de opleiding op dit moment ruim voldoende is en dat de opleiding op weg is naar de kwalificatie 'goed'.

Het visitatiepanel beoordeelt de kwaliteit van de bestaande hbo-bacheloropleiding tot leraar Basisonderwijs van de Hogeschool van Amsterdam als **voldoende**.

4 Aanbevelingen

Het panel stelt vast dat de opleiding op alle punten aan de basiskwaliteit voldoet. Voor een verdere versterking van het programma doet het panel de volgende aanbevelingen.

1. Standaard 2:
Het panel adviseert de opleiding de kennisbases ook na de afname van de landelijke kennisbasistoets te integreren in het curriculum om te garanderen dat de kennis ook aan het eind van de opleiding nog op het vereiste niveau ligt.
2. Standaard 2:
Het panel adviseert het opleidingsconcept dat ten grondslag ligt aan het curriculum, nader te expliciteren zodat er ontwerpregels van kunnen worden afgeleid die nu impliciet tot het programma hebben geleid.
3. Standaard 2:
Het panel adviseert de opleiding over de gewenste focus van het afstudeeronderzoek onderling en met de scholen in gesprek te gaan en een heldere keuze te maken.
4. Standaard 3:
Het panel adviseert de beoordelingsinstrumenten voor het afstudeeronderzoek beter te laten aansluiten op de leerdoelen zodat ze meer valide worden voor het beoordelen van het hbo-denk- en reflectieniveau.

5 Bijlagen

Bijlage 1: Eindkwalificaties van de opleiding

SBL-competenties vs. Dublin-descriptoren (PO)

Toelichting:

In de bovenste rij staan de zeven SBL-competenties en links de vijf Dublin-descriptoren. In een aantal gevallen zijn de inhoudelijke interpretaties in de matrix, beperkt vanwege de beschikbare ruimte. Het gaat in het brede spectrum van beroepssituaties om integratie tussen inhouden van cellen.

Dublin-descriptoren	SBL-competenties						
	1. Interpersoonlijk	2. Pedagogisch	3. Vakinhoudelijk en didactisch	4. Organisatorisch	5. Samenwerken met collega's	6. Samenwerken met de omgeving	7. Reflectie en ontwikkeling
a. Kennis en inzicht Met inachtneming van: Theoretische (wetenschappelijke, actuele) en methodische kennis m.b.t.:	<ul style="list-style-type: none"> • communicatie • interculturele communicatie • groepsdynamica 	<ul style="list-style-type: none"> • opvoeding, leren, ontwikkeling, en mogelijkheden/ belemmeringen daarin • identiteitsontwikkeling en culturele bepaaldheid 	<ul style="list-style-type: none"> • fundamenteel en leerinhoud vakken • didactiek (in relatie tot leren) • opbouw en samenhang schoolmethodes, doorlopende leerlijnen 	<ul style="list-style-type: none"> • klassenmanagement • organisatorische aspecten van leeromgevingen 	<ul style="list-style-type: none"> • samenwerking en onderwijsinnovatie • kwaliteitszorg • leerlingvolgsystemen • organisatievormen voor scholen 	Infrastructuur waar scholen onderdeel van zijn: <ul style="list-style-type: none"> • sociaal, cultureel, maatschappelijk • educatief • economisch 	<ul style="list-style-type: none"> • (gedrags)psychologie • loopbaanontwikkeling • vormen van professionele ontwikkeling
b. Toepassen kennis en inzicht Met inachtneming van: In een specifieke onderwijscontext kunnen ontwerpen en 'uitvoeren en passend maken' van (m.b.v. praktische, gesitueerde kennis)	... methodieken op basis van integratie tussen praktische kennis, methodische en theoretische kennis en op basis van diagnose van de eigen praktijk	... methodieken op basis van integratie tussen praktische kennis (leefwereld en beleving), methodische en theoretische kennis en op basis van diagnose van de eigen praktijk.	... leerinhoud via methodieken en didactieken op basis van integratie tussen praktische kennis (schoolmethodes en leerinhouden), methodische en theoretische kennis en op basis van diagnose van de eigen praktijk	... organisatievormen op basis van integratie tussen praktische kennis, methodische en theoretische kennis en op basis van diagnose van de eigen praktijk	... innovaties, methodieken en didactieken, in teamverband op basis van integratie tussen praktische kennis, methodische en theoretische kennis en op basis van diagnose van de schoolpraktijk	... de complementaire bijdrage tussen school en omgeving, in onderling overleg, op basis van integratie tussen praktische kennis, methodische en theoretische kennis en op basis van diagnose van de samenwerkingspraktijk	Benutten van theoretische, methodische en praktische kennis voor reflectie en zelfonderzoek resulterend in sterkte zwakte analyse en ontwikkelingsvragen
c. Oordeelsvorming Met inachtneming van: Vanuit culturele en levensbeschouwelijke bepaaldheid Beredeneerde keuzes maken, mede op basis van praktijk-onderzoek (met inbegrip van diagnostiek) m.b.t.	... interactiepatronen en interventie-mogelijkheden, en gericht op verbetering eigen (school)praktijk	... opvoeden, leren en ontwikkeling, en gericht op verbetering eigen (school)praktijk	... didactiek (in relatie tot leren) en inhoud van het vak, en gericht op verbetering eigen (school)praktijk	... klassenmanagement en organisatie leeromgeving en gericht op verbeteren eigen (school)praktijk	... schoolontwikkeling en innovatie. Dit in onderling overleg.	... samenwerkingsrelatie en van daaruit op verbeteren eigen schoolpraktijk. Dit in onderling overleg	... eigen professionele bekwaamheid en van daaruit systematisch werken aan ontwikkelingsvragen
d. Communicatie Met inachtneming van: Uitleggen en verantwoorden van keuzes rekening houdend met de doelgroep t.a.v.	... interacties en interventies. doelgroep (leerlingen)	... opvoeden, leren en ontwikkeling. doelgroep (leerlingen)	... didactiek (in relatie tot leren) en inhoud van het vak. doelgroep (leerlingen)	... klassenmanagement, organisatie en leeromgeving. doelgroep (leerlingen)	... schoolontwikkeling en innovatie. doelgroep (m.n. collega's, directie, bestuur)	... samenwerking met de omgeving. doelgroep (m.n. ouders, instellingen, bedrijfsleven, experts)	... de eigen professionele identiteit en ontwikkeling en van daaruit vormgeving aan het beroep.
e. Leervaardigheden Met inachtneming van: Systematisch oriënteren, plannen, uitvoeren van ontwikkel- en verbeteracties en reflecteren op	... eigen onderwijspraktijk en kunnen inschakelen van professionele leervormen (o.a. via intervisie)	... eigen onderwijspraktijk en kunnen inschakelen van professionele leervormen (o.a. via intervisie)	... eigen onderwijspraktijk en kunnen inschakelen van professionele leervormen (o.a. via intervisie)	... eigen onderwijspraktijk en kunnen inschakelen van professionele leervormen (o.a. via intervisie)	... gemeenschappelijke onderwijspraktijk en kunnen inschakelen van professionele leervormen (o.a. via intervisie)	... samenwerkingsrelatie tussen school en omgeving en kunnen inschakelen van professionele leervormen (o.a. via intervisie)	... eigen reflectie en ontwikkeling (metareflectie) en kunnen inschakelen van professionele leervormen (o.a. via intervisie)

De component (vak)kennis verdient speciale aandacht binnen de lerarenopleidingen. In de matrix is hiervoor een stevig fundament gelegd en is dit tot uiting gebracht door accentuering van de rij 'kennis en inzicht' en de kolom 'vakinhoudelijk en didactisch'. De verdere detaillering van vooral de competenties 'pedagogisch' en 'vakinhoudelijk en didactisch' zal voor bijvoorbeeld de opleiding tot leraar basisonderwijs (pabo's) gebaseerd zijn op de landelijk vastgelegde 'kennisbases'.

Voorbeeld uitwerking Interpersoonlijke competentie uit: Competentiematrix Pabo HvA en UPvA (nieuw curriculum)

Leerkracht primair onderwijs is een complex en uitdagend vak. Het vraagt kennis over onderwijs, leren, opvoeding en schoolvakken, maar ook vaardigheden op het terrein van instrueren, begeleiden, volgen en communiceren, en een houding waarbij de leerkracht voortdurend gericht is op het leren van kinderen en van zichzelf. Het geheel van kennis, vaardigheden en houding noemen we competenties. De competenties die volgens de HvA en de UPvA nodig zijn voor het leraarschap zijn uitgewerkt in deze competentiematrix.

Het uitgangspunt van deze matrix vormt de uitwerking van de Amsterdamse beroepsstandaarden voor het primair onderwijs, die weer ontleend zijn aan de definiëring van de landelijk vastgestelde SBL-competenties. Ook is gebruik gemaakt van de competentiemeter van Pabo HvA en heeft er een aanscherping plaatsgevonden op basis van profilering van de opleiding op het gebied van 'Urban Education'.

In de competentiematrix zijn drie niveaus aangegeven. De niveaus geven de richting van de ontwikkeling tot leerkracht basisonderwijs aan. Student en opleiding hebben hiermee de mogelijkheid de voortgang qua ontwikkeling te volgen en te bewaken. De drie niveaus zijn:

1. Beginnend (jaar 1, waarvan de onderstreepte aspecten gekenmerkt zijn als 'in de basis beroepsgeschikt')
2. In ontwikkeling (realisatie in jaar 2 en 3 en eis voor LIO-bekwaam)
3. Startbekwaam (afgestudeerden van HvA en UPvA moeten aan deze eisen voldoen)

Daarnaast zijn bij wijze van ontwikkelingsperspectief de twee daarop volgende niveaus opgenomen:

4. Vakbekwaam (te bereiken na ongeveer 5 jaar ervaring als leerkracht primair onderwijs)
5. Excellent

Deze competentiematrix is de maat waarmee de beroepsontwikkeling van de studenten wordt gemeten in de stage en de opleiding. Omdat we met deze matrix aansluiten bij de normen die binnen het Amsterdamse basisonderwijs zijn vastgesteld zal dit de overgang van student naar leerkracht soepeler laten verlopen.

INTERPERSOONL IJK COMPETENT	Beginnend	In ontwikkeling	Startbekwaam	Vakbekwaam	Excellent
A Algemene communicatie ¹	<p><u>Komt gemaakte afspraken meestal na en communiceert over niet nagekomen afspraken.</u></p> <p>Communiceert voornamelijk vanuit eigen perspectief.</p> <p><u>Stelt soms een vraag.</u></p> <p>Heeft zicht op eigen en andermans emoties.</p>	<p>Komt gemaakte afspraken altijd na.</p> <p>Communiceert verbaal en non-verbaal met leerlingen door zich ook in de leerling te verplaatsen.</p> <p>Reageert op inhoudsniveau.</p> <p><u>Stelt af en toe vragen.</u></p> <p>Houdt zich in en weert agressie af.</p> <p>Signaleert vormen van ineffectieve communicatie bij zichzelf en anderen</p>	<p>Denkt vooruit, plant zelf afspraken in en helpt de ander herinneren aan de afspraak.</p> <p><i>Communiceert met leerlingen op een wijze die past bij hun achtergrond en ontwikkeling.</i></p> <p>Is zich bewust van de verschillende niveaus in communicatie (inhouds-, betrekings-, bestaansniveau) en kan op deze niveaus effectief communiceren.</p> <p>Stelt de juiste vragen op het juiste moment.</p> <p><i>Reageert adequaat als een leerling onheus wordt bejegend door medeleerlingen</i></p>	<p>Geeft en wekt vertrouwen.</p> <p><i>Signaleert tijdig gespannen situaties in de groep of tussen leerlingen en reageert hier adequaat op.</i></p> <p><i>Stimuleert het oplossend vermogen van de leerlingen</i></p> <p>Sluit in de contacten met ouders en kinderen op effectieve wijze aan bij cultureel bepaalde communicatiepatronen.</p>	<p>Communiceert effectief, efficiënt en met empathie op elk niveau.</p> <p>Kan goed vragen stellen en de ander stimuleren om ook vragen te stellen.</p> <p>Heeft gezag en geniet vertrouwen; buigt agressie om en verbetert zo de relatie.</p> <p><i>Voorkomt door tijdig ingrijpen een gespannen situatie in de groep of tussen leerlingen</i></p>
B Communicatie met leerlingen, ouders	<p>Toont belangstelling voor wat leerlingen bezighoudt.</p> <p>Signaleert lastig gedrag van leerlingen en ouders.</p> <p>Is in staat eenvoudige leerstof uit te leggen.</p> <p>Handelt vanuit eigen perspectief.</p> <p>Probeert inschatting te maken van achtergrond.</p>	<p>Heeft zicht op enkele aspecten van dat wat leerlingen, ouders bezig houdt.</p> <p>Gaat lastige situaties met leerlingen, ouders en situaties wel aan, maar heeft daarbij hulp van anderen nodig.</p> <p>Begeleidt en stimuleert.</p> <p>Kan benoemen welke theoretische modellen ten grondslag liggen aan zijn interventies.</p> <p>Maakt steeds verbintenis tussen persoon en belang.</p> <p>Kent de achtergrond, of achterhaalt de achtergrond van leerlingen.</p>	<p>Heeft zicht op wat leerlingen, ouders bezighoudt en weet dat af en toe te benutten.</p> <p>Houdt zich staande bij lastige leerlingen, ouders en situaties.</p> <p>Bespreekt met (groep) leerlingen hun ideeën over de waarde die onderwijs heeft voor hun toekomst</p> <p>Stimuleert, bemiddelt en confronteert. en handelt adequaat.</p> <p><i>Benadert leerlingen met respect voor hun achtergrond en eigenheid</i></p>	<p>Heeft goed zicht op wat leerlingen, ouders bezighoudt en weet geregeld moeilijke leerlingen, ouders voor zich winnen.</p> <p>Verbetert door eigen handelen lastige situaties en de relatie met lastige leerlingen, ouders.</p> <p>Bespreekt met ouders de waarde van onderwijs voor de toekomst van hun kind(eren).</p> <p>Leidt, begeleidt, stimuleert, bemiddelt en confronteert op een vanzelfsprekende en geaccepteerde manier</p> <p><i>Bespreekt in de groep verschillende achtergronden en omgangsvormen en bevordert het onderlinge begrip en respect middels dialoog.</i></p>	<p>Coacht anderen bij lastige leerlingen, ouders en situaties</p> <p><i>Biedt collega's hulp om lastige groepssituaties op te lossen</i></p>

¹ Indeling in aspecten op basis van huidige competentiematrix UPvA en ILO
© NQA – Hogeschool van Amsterdam: Opleiding tot leraar Basisonderwijs – BOB

C Communicatie gericht op relatie	<p>Toont belangstelling voor leerlingen en ouders.</p> <p>Is bereid zich in de leefwereld en achtergrond van leerlingen te verdiepen.</p> <p>Maakt incidenteel informeel contact met leerlingen, ouders.</p>	<p>Maakt doelgericht contact met alle leerlingen, ouders.</p> <p><i>Bevordert samenwerking tussen leerlingen.</i></p> <p>Kent de brede culturele en religieuze achtergrond van leerlingen en hun ouders.</p>	<p>Initieert gesprek over normen en waarden op individueel niveau en in groepsverband</p> <p>Expliciteert dat leerkracht invloed heeft op de mening, het oordeel en het standpunt van leerlingen en dat meedenken noodzaak is.</p> <p>Bespreekt relatie rolmodel en ontwikkeling met leerlingen.</p> <p>Maakt wederzijdse relatie tot gespreksonderwerp.</p> <p><i>Bevordert samenwerking tussen leerlingen door het geven van groepsopdrachten waarin iedereen een taak heeft.</i></p>	<p>Maakt communicatieprocessen en patronen met kinderen, ouders en collega's bespreekbaar.</p> <p>Maakt verschillen in communicatiepatronen met kinderen, ouders en collega's bespreekbaar.</p> <p>Bespreekt doelen in communicatie met kinderen, ouders en collega's.</p> <p><i>Bespreekt in het team communicatievormen en – stijlen en werkwijzen die aansluiten bij verschillende achtergronden van leerlingen en/of die de samenwerking bevorderen.</i></p>	<p>Zet dialoog ingang over de normen van de school met betrekking tot niveau, omgangsprotocol, verwachtingen ten aanzien van leerlingen.</p>
D Feedback Geven	<p><u>Geeft feedback op gedrag, gericht op actuele situatie.</u></p> <p>Geeft feedback op leergedrag gericht op actuele situatie.</p> <p><u>Geeft feedback op resultaten.</u></p>	<p>Geeft feedback gericht op ontwikkeling.</p> <p>Geeft feedback op metacognitief niveau en stimuleert nadenken over leren.</p>	<p>Geeft feedback op resultaten en maakt analyse van tendensen op langere termijn. Koppelt dit terug.</p> <p><i>Stimuleert het zelfvertrouwen van leerlingen door waardering te tonen voor hun inspanningen.</i></p> <p>De motivatie en attributie van de leerling is uitgangspunt voor feedback en sturen op leren.</p>	<p>Formuleert feedback vanuit ontwikkeling en langere termijn. Kan respectvol confronteren.</p> <p>Checkt altijd of de leerling op taalniveau, betrekkingniveau en appel de boodschap begrijpen.</p> <p><i>Stimuleert leerlingen om binnen gestelde kaders een opdracht uit te voeren.</i></p>	<p>Kan feedback geven, concreet en specifiek, over deelaspecten, gericht op ontwikkeling en lange termijn, aan leerlingen en collega's.</p>
E Communicatie met groepen	<p><u>Kan de groep aanspreken.</u></p> <p><u>Ziet wat er in de groep gebeurt en maakt keuzes in de wijze van reageren.</u></p> <p><u>Kan groepjes aanspreken en aansturen.</u></p> <p>Kan de opbouw van de groep beschrijven.</p>	<p>Kan de groep aanspreken en aansturen.</p> <p>Kan kenmerken noemen van taakgedrag en sociaal gedrag van afzonderlijke groepsleden.</p> <p>Herkent ontwikkelingen in de groep en in de subgroepen.</p> <p><i>Hanteert leefregels in de groep ter bevordering van de omgang met verschillende achtergronden.</i></p>	<p>Observeert systematisch groepsproces bij leerlingen.</p> <p>Beschrijft en analyseert systematisch groepsproces</p> <p>Stuurt en begeleidt groepsproces</p> <p>Bespreekt met leerlingen hun toekomstperspectief en ambitie.</p>	<p>Observeert systematisch groepsproces bij collega's.</p> <p>Bespreekt met leerlingen hun toekomstige leerroutes gerelateerd aan hun ambitie en mobiliteitsbeelden.</p> <p><i>Maakt de gewenste omgangsvormen in de groep bespreekbaar en stuurt daarop.</i></p> <p>Bespreekt met leerlingen hun percepties van sociale segregatie en mobiliteit.</p> <p>Bespreekt met kinderen de positie van de leerlingen in de klassen- / schoolorganisatie.</p>	<p>Expliciteert visie op richting waarin groepsproces zou moeten groeien, op basis van observatie en analyse.</p> <p><i>Verzamelt informatie over verschillende achtergronden en de daarin geldende omgangsvormen en beschrijft op basis hiervan de omgangsvormen binnen de groep/school.</i></p>
F Schriftelijke communicatie	<p>Communiqueert schriftelijk op B2-niveau</p>	<p>Maakt zelden taal- en spelfouten in geschreven teksten</p> <p>Stemt schriftelijk taalgebruik af op de doelgroep</p>	<p>Schrijft foutloos Nederlands.</p> <p>Schrijft brieven, verslagen, rapporten en handelingsplannen volgens de normen die daaraan gesteld worden binnen het primair onderwijs.</p>		

G Mondelinge communicatie	<p>Toont aan zich bewust te zijn van taalfouten en grammaticale fouten.</p> <p>Afstemming van taalniveau op de ontvanger is wisselend.</p>	<p>Maakt zelden taalfouten en grammaticale fouten.</p> <p>Stemt taalgebruik meestal goed af op de ontvanger.</p>	<p>Spreekt foutloos Nederlands.</p> <p>Stemt taalniveau af op ontvanger en op de situatie.</p> <p>Toont respect voor het standpunt van leerlingen, ouders en collega's, geeft duidelijk aan als hij het oneens is met het standpunt.</p>	<p>Gebruikt verschillende taalstrategieën om de ander te begrijpen en om te communiceren.</p>	
--	--	--	--	---	--

Bijlage 2: Leerplanschema Voltijd 1-2-3-4 Pabo HvA (nieuw curriculum)

JAAR 1 VT											
	Amsterdams onderwijs in beeld	STP		Lesgeven over Amsterdam	STP		Leren door te spelen	STP		Heden en verleden van het Nederlandse basisonderwijs	STP
BLOK 1.1	Peda / Themalijn 1.1 (thematoots)	3	BLOK 1.2	Peda / Themalijn 1.2 (thematoots)	3	BLOK 1.3	Peda / Themalijn 1.3 (thematoots)	3	BLOK 1.4	Peda / Themalijn 1.4 (thematoots)	3
	Rekenen/Wisk. 1.1 (vaktoets)	2		Mens & Wereld 1.2 (vaktoets)	2		Nederlands 1.3 (vaktoets)	2		Mens & Wereld 1.4 (vaktoets)	2
	Nederlands 1.1 (vakopdracht)	2		Kunstz. Oriënt. 1.2 (vakopdracht)	2		Rekenen Wisk. 1.3 (vaktoets)	3		Kunstz. Oriëntatie. 1.4 (vaktoets)	4
	Beroepsopdracht 1.1	2		Beroepsopdracht 1.2	2		Mens & Wereld 1.3 (vakopdracht)	2		Nederlands 1.4 (vakopdracht)	2
	Praktijk 1.1	3		Praktijk 1.2	3		Beroepsopdracht 1.3	2		Beroepsopdracht 1.4	2
	Eigen Vaardigheid Nederlands 1.1	1		Studieloopbaanbegeleiding 1.2	1		Praktijk 1.3	3		Praktijk 1.4	3
	Eigen Vaardigheid Rek. Wisk. 1.1	1								Studieloopbaanbegeleiding 1.4	1
	Eigen Vaardigheid Mens en W. 1.1	1									
TOTAAL STP. BLOK 1.1	15	TOTAAL STP. BLOK 1.2	13	TOTAAL STP. BLOK 1.3	15	TOTAAL STP. BLOK 1.4	17				
JAAR 2 VT											
	Leren en ontwikkelen stimuleren	STP		Diversiteit: contact en communicatie	STP		De wereld verkennen: kinderen leren verschillend	STP		Leren in en met de groep	STP
BLOK 2.1	Peda / Themalijn 2.1 (thematoots)	2	BLOK 2.2	Peda / Themalijn 2.2 (thematoots)	2	BLOK 2.3	Peda / Themalijn 2.3 (thematoots)	2	BLOK 2.4	Peda / Themalijn 2.4 (thematoots)	2
	Nederlands 2.1 (vaktoets)	2		Mens & Wereld 2.2 (vaktoets)	2		Nederlands 2.3 (vaktoets)	2		Mens & Wereld 2.4 (vaktoets)	2
	Rekenen Wiskunde 2.1 (vaktoets)	2		Kunstz. Or. & Bewo. 2.2 (vaktoets)	2		Rekenen Wiskunde 2.3 (vaktoets)	2		Nederlands / Engels 2.4 (vaktoets)	2
	Kunstz. Oriënt. 2.1 (vakopdracht)	2		Bewegingsonderwijs 2.2 (vakopdr.)	2		Nederlands 2.3 (vakopdracht)	2		Landelijke Kennisbasistoets NE	1
	Beroepsopdracht 2.1	3		Beroepsopdracht 2.2	2		Beroepsopdracht 2.3	3		Landelijke Kennisbasistoets RW	1
	Praktijk 2.1	3		Maatschappelijke stage & schoolgebonden leertaak 2.2	2		Praktijk 2.3	3		Maatschappelijke stage & schoolgebonden leertaak 2.4	2
				Praktijk 2.2	3					Beroepsopdracht 2.4	2
				Studieloopbaanbegeleiding 2.2	1					Praktijk 2.4	3
TOTAAL STP. BLOK 2.1	14	TOTAAL STP. BLOK 2.2	16	TOTAAL STP. BLOK 2.3	14	TOTAAL STP. BLOK 2.4	16				
JAAR 3 VT											
	Hanteren van verschillen tussen kinderen in de groep, in de onderbouw	STP		Omgaan met verschillen: samenwerken met ouders en deskundigen in en buiten de school	STP	MINOR					
BLOK 3.1	Themalijn Profilerings JK/OK en Passend Onderwijs 3.1 (thematoots)	3	BLOK 3.2	Nederlands 3.2 JK/OK (profileringsopdracht)	2	BLOK 3.3 en 3.4					
	Engels 3.1 (vaktoets)	2		Rekenen / Wiskunde 3.2 JK/OK (profileringsopdracht)	2						
	Mens & Wereld 3.1 JK/OK (profileringsopdracht)	2		Beroepsopdracht 3.1 & 3.2 JK/OK	3						
	Kunstzinnige Oriëntatie 3.1 JK/OK (profileringsopdracht)	2		Praktijk 3.2 (2 dagen per week)	5						
	Visie Jonge / Oudere Kind 3.1 (profileringsopdracht)	2		Studieloopbaanbegeleiding 3.2 (LIO-Bekwaamheidsgesprek)	2						
	Praktijk 3.1 (2 dagen per week)	5									
	TOTAAL STP. BLOK 3.1	16		TOTAAL STP. BLOK 3.2	14						
JAAR 4 VT											
	Eigen (LIO)-groep: verantwoordelijkheid nemen voor het leerproces van kind en groep	STP		Eigen) onderwijs ontwikkelen en verantwoorden	STP		Voorbereiden overgang naar het werkveld	STP		Voorbereiden overgang naar het werkveld	STP
BLOK 4.1			BLOK 4.2	Peda / Themalijn 4.1 (thematoots)	4	BLOK 4.3			BLOK 4.4	Afstudeeronderzoek	12
				Vakprofilerings – keuze 4.1 & 4.2	8			Praktijk LIO-2		12	
				Cultuurdragerschap 4.2	2			Studieloopbaanbegeleiding 4.4 (Startbekwaamheidsgesprek)		3	
				Beroepsopdracht 4.1 & 4.2	5						
				Praktijk LIO-1	12						
				Studieloopbaanbegeleiding 4.2	2						
TOTAAL STP. BLOK 4.1	0	TOTAAL STP. BLOK 4.2	33	TOTAAL STP. BLOK 4.3	0	TOTAAL STP. BLOK 4.4	27				

Leerplanschema Deeltijd 1-2-3 Pabo HvA (nieuw curriculum)

JAAR 1 DT												
	Kennismaken met het Amsterdams onderwijs	STP		Amsterdams onderwijs in theorie en praktijk	STP		Kinderen leren verschillend	STP		Leren in en met de groep	STP	
BLOK 1.1	Rekenen/wiskunde 1.1 (vaktoets)	2	BLOK 1.2	Peda / Themalijn 1.2 (thematoots)	3	BLOK 1.3	Nederlands 1.3 (vaktoets)	2	BLOK 1.4	Peda / Themalijn 1.4 (thematoots)	3	
	KO DD en MU 1.1 (vakopdracht)	2		Mens & Wereld 1.2 (vaktoets)	2		Rekenen Wisk. 1.3 (vaktoets)	2		Nederlands/Engels 1.4 (vaktoets)	3	
	Praktijk 1.1	3		Nederlands 1.2 (vakopdracht)	3		Mens & Wereld 1.3 (vaktoets)	2		Rekenen Wisk. 1.4 (vaktoets)	2	
	Eigen Vaardigheid Nederlands 1.1	1		Mens & Wereld 1.2 (vakopdracht)	2		Kunsts. Oriëntatie BV 1.3 (vakopdr.)	2		Kunsts. Oriëntatie 1.4 (vaktoets)	2	
	Eigen Vaardigheid Rek. Wisk. 1.1	1		Handschrift 1.2 (vakopdracht)	2		Praktijk 1.3	3		Mens & Wereld 1.4 (vakopdracht)	2	
	Eigen Vaardigheid Mens en W. 1.1	1		Beroepsopdracht 1.2	3					Beroepsopdracht 1.4	3	
				Praktijk 1.2	3					Praktijk 1.4	3	
				Studieloopbaanbegeleiding 1.2	2					Studieloopbaanbegeleiding 1.4	2	
	TOTAAL STP. BLOK 1.1	10		TOTAAL STP. BLOK 1.2	20		TOTAAL STP. BLOK 1.3	11		TOTAAL STP. BLOK 1.4	19	
JAAR 2 DT												
	Leren door spelen	STP		Leer- en ontwikkelingslijnen van het jonge kind	STP		Hanteren van verschillen tussen kinderen in de groep, in onder- c.q. bovenbouw	STP		Omgaan met verschillen: samenwerken met ouders en deskundigen binnen en buiten de school	STP	
BLOK 2.1	Rek/wisk. 2.1 (vaktoets)	2	BLOK 2.2	Peda / Themalijn 2.2 (thematoots)	3	BLOK 2.3	Nederlands 2.3	3	BLOK 2.4	Peda / Themalijn 2.4 (thematoots)	3	
	Landelijke kennisbasistoets NE	2		Nederlands 2.2 (vaktoets)	2		Nederlands 2.3 PR/PaO (profielingsopdracht)	3		Profielingsopdracht jonge / oudere kind 2.4	3	
	Landelijke kennisbasistoets RW	1		Rek/wisk. 2.2 (vaktoets)	2		Rekenen/wiskunde 2.3 PR/PaO (profielingsopdracht)	3		Beroepsopdracht 2.4	4	
	Bewegingsond. 2.1 (vakopdr.)	2		Cultuureducatie 2.2 (vaktoets)	1		Profielingsopdracht 2.3 jonge/oude kind	2		Praktijk 2.4	3	
	Praktijk 2.1	3		Mens & Wereld 2.2 (vakopdr.)	2		Praktijk 2.3	3		Studieloopbaanbegeleiding 2.4 (LIO-Bekwaamheidsgesprek)	3	
				Kunsts. Oriënt. 2.2 (vakopdracht)	2							
				Beroepsopdracht 2.2	3							
				Praktijk 2.2	3							
				Studieloopbaanbegeleiding 2.2	2							
	TOTAAL STP. BLOK 2.1	10		TOTAAL STP. BLOK 2.2	20		TOTAAL STP. BLOK 2.3	14		TOTAAL STP. BLOK 2.4	16	
JAAR 3 DT												
	Eigen (LIO-)groep: verantwoordelijkheid nemen voor het leerproces van kind en groep	STP		Afstudeerfase en overgang naar het werkveld	STP	MINOR						
BLOK 3.1	Praktijk LIO-1	6	BLOK 3.2	Praktijk LIO-2	6	BLOK 3.3 en 3.4						
	Beroepsvoorbereiding 3.1	3		Afstudeeronderzoek	12							
	Studieloopbaanbegeleiding 3.1 (Startbekwaamheidsgesprek)	3										
	TOTAAL STP. BLOK 3.1	12		TOTAAL STP. BLOK 3.2	18		TOTAAL STP. MINOR 3.3 & 3.4					30

Bijlage 3: Deskundigheden leden visitatiepanel en secretaris

De heer dr. B. Koster, voorzitter

De heer Koster is ingezet vanwege zijn deskundigheid op het gebied van primair onderwijs en vanwege zijn inzicht in de internationale ontwikkelingen in dit werkveld. De heer Koster is lector Meesterschap/Werkplekieren aan Fontys Lerarenopleiding. Zijn werkzaamheden bestaan uit het coördineren en uitvoeren van het praktijkgerichte onderzoek naar 'Het optimaliseren en verdiepen van het leren op de werkplek van aanstaande leraren'; het geven van workshops aan opleiders in de school en presentaties over leren op de werkplek. Daarnaast het leveren van een bijdrage aan kennisontwikkeling over het thema 'Werkplekieren'. Daarnaast is hij onderzoeker en lerarenopleider bij het IVLOS (Instituut voor Lerarenopleiding, Onderwijsontwikkeling en Studievaardigheden) aan Universiteit Utrecht. De heer Koster is lid van het landelijk project Beroepskwaliteit lerarenopleiders en voorzitter van de werkgroep ATEE (Europese Vereniging voor Lerarenopleiders) 'Teaching Practice'. Ook levert de heer Koster regelmatig bijdragen aan nationale en internationale congressen ten aanzien van het opleiden van leraren. Hij heeft deelgenomen aan meerdere visitaties en accreditaties en vele publicaties op zijn naam staan. Voor deze visitatie heeft de heer Koster onze handleiding voor panelleden ontvangen en is hij aanvullend geïnstrueerd over het proces van visitatie en accreditatie in het hoger onderwijs en over de werkwijze van NQA.

Opleiding:

1998 – 2002 Promotie Sociale Wetenschappen / Onderwijskunde - Universiteit Utrecht
1970 – 1976 Sociologie - Universiteit Utrecht
1964 – 1970 HBS-A - Schoonoord, Zeist

Werkervaring:

2012 – heden Lector 'Meesterschap/Werkplekieren' - Fontys Lerarenopleiding in Tilburg
2003 – 2011 Lector 'Integrale vernieuwing van school en opleiding' - Educatieve Federatie Interactum
1998 – heden Landelijk project 'Beroepskwaliteit lerarenopleiders'
1995 – heden Onderzoeker – IVLOS (Instituut Voor Lerarenopleiding, Onderwijsontwikkeling en Studievaardigheden) - Universiteit Utrecht
1992 – 2007 Nascholer en trainer - IVLOS - Universiteit Utrecht
1989 – heden Lerarenopleider - IVLOS - Universiteit Utrecht
1978 – 1992 Docent - Scholengemeenschap 'Minkema' in Woerden

Overig:

- Voorzitter - Werkgroep ATEE (Europese Vereniging voor Lerarenopleiders)
- Lid Raad van Toezicht - Stichting Archipel, openbaar basisonderwijs Zutphen, Brummen, Voorst

Publicaties 2013-2014 (meer op aanvraag):

- Koster, B., & Van den Berg, B. (2014). Increasing Professional Self-Understanding. Self-Study Research by teachers with the help of biography, core reflection and dialogue. *Studying Teacher Education*, 10(1), 86-100.
- Bronkhorst, L. H., Koster, B., Meijer, P. C., Woldman, N. & Vermunt, J. D. (2014). Exploring student teachers' resistance to teacher education pedagogies. *Teaching and Teacher Education*, 40, 73-82. doi: /10.1016/j.tate.2014.02.001.
- Van Rijswijk, M.M., Akkerman, S. F., & Koster, B. (2013). Student Teachers' Internally Persuasive Borderland Discourse and Teacher Identity. *International Journal for Dialogical Science*, 7(1), 43-60.

- Melief, K., Koster, B., Tigchelaar, A., & Vermunt, J. (2013). Wat doen schoolopleiders? *VELON, Tijdschrift voor Lerarenopleiders*, 34(4), 43-57.
- Attema-Noorderwier, S., Dengerink, J., Geursen, J., Korthagen, F., Koster, B., & Lunenberg, M. (2013). The Dutch Case. Quality Improvement in the Profession of Teacher Educators. In: Lunenberg, M., Dengerink, J. and Korthagen, F. '*Profession Teacher Educator*'.
- Bronkhorst, L. H., Koster, B., Meijer, P.C., de Kleyn, R.A.M. & Vermunt, J. D. (2013, in preparation). Intended unexpected findings: insights developed in formative intervention research in teacher education.
- Koster, B. (2013). *Andere perspectieven. Een blik op het leren van aanstaande leraren op de werkplek*. Lectorale rede, Fontys Tilburg.

De heer dr. ir. J. Buitink

De heer Buitink is ingezet als panellid vanwege zijn deskundigheid op het gebied van het opleiden van leraren. Hij was tot juni 2009 hoofd van de universitaire lerarenopleiding in Groningen en is sinds 2011 met FPU als universitair hoofddocent bij dezelfde lerarenopleiding. Tot 2012 was hij lid van het bestuur van de Stichting SRLo (registratie lerarenopleiders). In 2012 was hij voorzitter van de Commissie van Wijzen met betrekking tot de Verankering Academische Opleidingsscholen. De heer Buitink heeft ervaring als voorzitter bij visitaties in het hoger onderwijs, zowel voor NQA als QANU als VLUHR in Vlaanderen. Hij heeft in juni 2011 de interne training voor voorzitters gevolgd. In de training is hij geïnformeerd over de opzet van het nieuwe accreditatiestelsel en daarnaast zijn ervaringen tussen voorzitters onderling uitgewisseld. Voor deze visitatie heeft de heer Buitink onze handleiding voor panelleden ontvangen en is hij aanvullend geïnstrueerd over het proces van visitatie en accreditatie in het hoger onderwijs en over de werkwijze van NQA.

Opleiding:

1998	Promotie RUG Groningen
1966 – 1975	Landbouwhogeschool Wageningen
1960 – 1966	HBS-B

Werkervaring:

1972 – 1974	Lerarenopleiding LH Wageningen
1974 – heden	Lerarenopleiding RUG Groningen:
	- Universitair docent
	- Hoofd lerarenopleiding
	- Universitair hoofddocent

Publicaties:

2010	Beijaard, D., J. Buitink & C. Kessels. Teacher induction. In: P.L. Peterson, E. Baker & B. McGaw (Eds.), <i>International Encyclopedia of Education</i> . (Vol 7) Oxford: Elsevier pp 563-568
2009	Buitink, J., What and how do student teachers learn during school-based teacher education, <i>Teaching and Teacher Education</i> , 25 (1) pp118-127
2009	Buitink, J. Beïnvloeden van het leren op de werkplek bij het opleiden in de school. In: Bergen, Th., K. Melief, D. Beijaard, J. Buitink, P. Meijer & K. van Veen (Red.), <i>Perspectieven op samen leraren opleiden</i> . Apeldoorn-Antwerpen: Garant
2009	Bergen, Th., K. Melief, D. Beijaard, J. Buitink, P. Meijer & K. van Veen (Red.), <i>Perspectieven op samen leraren opleiden</i> . Apeldoorn-Antwerpen: Garant

Mevrouw drs. N.L. Mertens

Mevrouw Mertens is ingezet vanwege haar deskundigheid op het gebied van basisonderwijs. Zij was coördinator bij Eenbes Basisonderwijs in Geldrop en is onderwijsadviseur bij Stichting APS, waar zij schoolbesturen en schoolleiders begeleidt bij integraal kwaliteits- en professionaliseringsbeleid. Haar expertise ligt op lerende netwerken en bestuursacademies. Zij levert regelmatig bijdragen aan congressen over het werken aan de interne academie/professionalisering van leraren binnen de school en het bestuur. Mevrouw Mertens is de afgelopen jaren actief betrokken geweest bij VELON-conferenties. Voor deze visitatie heeft mevrouw Mertens onze handleiding voor panelleden ontvangen en is zij aanvullend geïnstrueerd over het proces van visitatie en accreditatie in het hoger onderwijs en over de werkwijze van NQA.

Opleiding:

2004 – 2006	Opleiding voor organisatieadvies (SiOO)
1997 – 1998	Universitaire lerarenopleiding Nederlands
1991 – 1997	Nederlandse taal- en letterkunde

Werkervaring:

2014 - heden	Projectleider Samen Opleiden Hogeschool De Kempel
2013 – 2014	Coördinator Eenbes Academie - Eenbes Basisonderwijs Geldrop
2005 – heden	Onderwijsadviseur - Stichting APS
2001 – 2005	Beleidsmedewerker onderwijskundige zaken - SCO Lucas Den Haag
1998 – 2001	Opleidingsdocent Nederlands - Iselinge Hogeschool Doetinchem
1998	Docent Nederlands - Veluws College Apeldoorn

Publicaties 2010 – heden (meer op aanvraag):

- JSW juni 2013 Leren van Bossche Bollen
- 2013 JSW maart 2013 Onderzoekend Leren als Schoolcultuur
- Lerende Netwerken en Vragen om Meer, APS March 2012, Authors: Naomi Mertens, Twee brochures over lerende netwerken en vraagarticulatie
- Cruciale sleutels voor onderwijs anders, APS March 2012, Authors: Naomi Mertens, Ady Hoitink, Over hoe vernieuwende scholen zich kunnen verantwoorden binnen het toezichtskader van de Onderwijsinspectie zonder hun concept geweld aan te doen.
- 2011 Leidinggeven aan Lerende netwerken
- Linken om te Leren, APS January 2010, Authors: Naomi Mertens, Hanna de Koning, Mart Petri, Louise Stoll, David Crandall, Een simulatie om het leidinggeven aan lerende netwerken te ervaren.
- 2009 Niet meer omschakelen – een nieuwe leeromgeving voor 10-14jarigen in Nederland
- 2009 De X-factor van de leraar

De heer M.W.M. Zegers

De heer Zegers is ingezet als studentlid. Hij volgt de hbo-bacheloropleiding tot Leraar Basisonderwijs aan Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, waar hij in de opleidingscommissie zit, lid is van de faculteitsraad Educatie en groepsvertegenwoordiger is. De heer Zegers is representatief voor de primaire doelgroep van de opleiding en beschikt over studentgebonden deskundigheden met betrekking tot de studielast, de onderwijsaanpak, de voorzieningen en de kwaliteitszorg bij opleidingen in het domein. Voor deze visitatie is de heer Zegers aanvullend individueel geïnstrueerd over het proces van visitatie en accreditatie in het hoger onderwijs en over de werkwijze van NQA.

Opleiding:

- 2012 – heden Opleiding tot Leraar Basisonderwijs - Hogeschool van Arnhem en Nijmegen
- 2011 – 2012 Academische Leraaropleiding Primair Onderwijs - Radboud Universiteit Nijmegen en Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (overstap Pabo eind studiejaar 2011 – 2012)
- 2010 – 2011 Bachelor Economie en Informatica - Universiteit van Tilburg
- 2004 – 2010 VWO - Canisius College, Nijmegen

Werkervaring:

- 2012 – heden Oprichter, eigenaar - MaZet ICT; bedrijf in software, hardware en supplies
- 2012 – 2013 Teamleider - 't Feestpaleis Waalkade Nijmegen
- 2009 – 2011 (Vakantie)medewerker Expeditie - Alpha International
- 2007 – 2011 Distributiemedewerker - Interlanden bezorgservice
- 2006 – heden Onderhoudsmedewerker - Groenboerderij Thunnissen

Overig:

- 2012 – heden Teamleider - Scoutinggroep Z.V. de Batavieren
- 2009 – heden Kaderlid - Scoutinggroep Z.V. de Batavieren

Mevrouw dr. M.J.H. van der Weiden

Mevrouw Van der Weiden is ingezet als NQA-auditor. Zij heeft meer dan tien jaar ervaring met visiteren en kwaliteitszorg in alle sectoren van het hoger onderwijs (hbo en wo). Verder heeft zij twintig jaar ervaring met onderwijsmanagement en onderwijsbeleid in het mbo, hbo, wo en internationaal onderwijs. Mevrouw Van der Weiden heeft in het voorjaar van 2012 deelgenomen aan de training van de NVAO en de intervisie in december 2012. Zij is gecertificeerd secretaris.

Opleiding:

- 1978 – 1986 Rijksuniversiteit Utrecht, Klassieke taal- en letterkunde
- 1972 – 1978 Rijksuniversiteit Utrecht, Psychologie

Werkervaring:

- 2012 – heden Freelance secretaris en projectleider QANU en NQA; zelfstandig onderwijskundig adviseur (Marianne van der Weiden Onderwijsadvies)
- 2004 – 2012 Manager Strategie en Onderwijs bij de MBO Raad
- 1998 - 2004 Academic Registrar bij het Institute of Social Studies, Den Haag
- 1998 Hoofd bureau Procesmanagement Lerarenopleidingen bij de HBO-raad
- 1987 – 1998 Beleidsmedewerker Onderwijs bij de VSNU (Projectleider visitatiestelsel onderwijs, aansluiting vwo-wo)
- 1987 – 1991 Onderzoeker NWO bij de Katholieke Universiteit Nijmegen (Radboud Universiteit) (voorbereiding dissertatie)
- 1986 Onderwijsbeleidsmedewerker Subfaculteit Psychologie, Katholieke Universiteit Brabant (Tilburg University)
- 1981 - 1986 Onderwijskundig onderzoeker IOWO (instituut voor onderwijskundige dienstverlening), Katholieke Universiteit Nijmegen (Radboud Universiteit)
- 1979 - 1981 Onderwijsstimuleringsmedewerker Politicologie, Internationale Betrekkingen, Katholieke Universiteit Nijmegen (Radboud Universiteit)

Bijlage 4: Bezoekprogramma

Vorbereidingsmiddag 18 september lokaal: KSH 03A02

<i>Tijdstip</i>	<i>Thema</i>	<i>Deelnemers</i>
12.30-13.30	Ontvangst, lunch en voorbereiding	Panel
13.30-14.00	Presentatie	1. drs. Ietje Veldman, domeinvoorzitter 2. drs. Johan Jelsma, opleidingsmanager Pabo 3. drs. Ineke Schaveling, opleidingsmanager UPvA 4. Anneke van der Linde MEd, coördinator curriculum 5. René Onclin MEL, coördinator voltijd 6. Welmoet Damsma MSc, coördinator deeltijd
14.00-17.00	Vorbereiding en materiaalbestudering	Panel
17.00-17.30	Gesprek Alumni/Afstudeerders	1. Manon Spaans, VT, afstudeerdatum 30-6-2013 2. Laura de Keijzer, VT, afstudeerdatum nnb (alles ingeleverd) 3. Ellen Driesens, DT, afstudeerdatum 30-6-2014 4. Masja Lebouille, UPvA, afstudeerdatum 29-8-2014
17.30-18.00	Open spreekuur en gelijktijdige rondleiding (30 min) Lokaal: KSH 05A13	Voor het spreekuur heeft zich niemand gemeld.

Gespreksdag 19 september

lokaal: tot 16.30 uur: KSH03A02 / vanaf 16.30 uur KSH 03A05

<i>Tijdstip</i>	<i>Thema</i>	<i>Deelnemers</i>
08.30-09.15	Intern paneloverleg	Panel
09.15-10.00	Inhoud, gehele opleiding: studenten	1. Vincent Kemper, VT2 (vooropl. mbo) 2. Suzanne Schonhage, VT3 (vooropl. vwo/gymn.), lid opleidingscommissie 3. Chantal Miserus, VT4 (vooropl. havo) 4. Wesley Bak, VT4 (vooropl. havo), lid opleidingscommissie 5. Dana Hamstra, DT2 (vooropl. vwo, UvA bachelor), voorzitter opleidingscommissie 6. Caroline Spreksel, DT2 (vooropl. UvA doctoraal) 7. Inez Gemerts, VT3 (vooropl. mbo) 8. Mare Welkers, UPvA (vooropl. vwo)
10.15-11.00	Inhoud, gehele opleiding: docenten	1. Erwin Janssen, VT2, Kerndocent Vakgebied: rekenen/wiskunde Instituutsopleider Lid examencommissie 2. drs. Wia Rijpkema, VT2, Kerndocent Vakgebied: Nederlands Instituutsopleider Sectievoorzitter (waarnemend) 3. prof. dr. Ron Oostdam,

		<p>Lector Maatwerk Primair Hoofd Kenniscentrum Lid curriculumcommissie 4. drs. Mieke Roos, UPvA, Kerndocent UPvA Coördinator Praktijk UPvA 5. drs. Robert van Mulligen, VT1/DT/UPvA, Kerndocent Vakgebied: Geestelijke stromingen en Diversiteit 6. drs. Jacqueline Bieger, VT3, Kerndocent Vakgebied: Pedagogiek Instituutsopleider AWBR Sectievoorzitter Pedagogiek Docent Minor Passend Onderwijs 7. Constance van Kesteren, DT2, Kerndocent Vakgebied: Pedagogiek jonge kind Instituutsopleider Sirius 8. Jeantine Geleijnse MEd, VT2, Kerndocent Vakgebied: Bewegingsonderwijs Instituutsopleider STAIJ Vakprofilering 4e jaar</p>
11.15-12.00	Inhoud, toetsing & afstuderen: examinatoren	<p>1. drs. Jos Calis, Lerarenopleider VT2 Vakgebied: Nederlands Examinator Afstudeeronderzoek, Examinator Bekwaamheidsproef 3 2. drs. Miriam Klamer, Kerndocent DT1 Vakgebied: Pedagogiek Examinator Afstudeeronderzoek, Examinator Bekwaamheidsproef 3 3. drs. Remy Wilshaus, Kerndocent VT1 Vakgebied: Pedagogiek Instituutsopleider ASKO Docent Minor Specialist in Montessori-, Dalton en Ontwikkelingsgericht Onderwijs. Examinator Afstudeeronderzoek 4. drs. Adri Menheere, Kerndocent VT4 Vakgebied: Nederlands Voorzitter examencommissie Examinator Afstudeeronderzoek 5. Welmoet Damsma MSc, Coördinator Deeltijd Vakgebied: Mens & Wereld (Natuur & techniek) Examinator Afstudeeronderzoek 6. Mirjam Stefels, Kerndocent VT4 Vakgebied: Pedagogiek, Montessori Examinator Afstudeeronderzoek, Examinator Bekwaamheidsproef 3 7. dr. Judith Bekebrede, Coördinator UPvA Vakgebied: Cognitieve leerpsychologie. Examinator Afstudeeronderzoek</p>
12.00-12.45	Overleg + lunch	Panel
12.45-13.30	Inhoud & aan inhoud	1. drs. Ietje Veldman, domeinvoorzitter

	gerelateerde processen: aansturing: Opleidingsmanagement	<ol style="list-style-type: none"> 2. drs. Johan Jelsma, opleidingsmanager Pabo 3. drs. Ineke Schaveling, opleidingsmanager UPvA 4. Anneke van der Linde MEd, coördinator curriculum 5. René Onclin MEL, coördinator voltijd 6. Welmoet Damsma MSc, coördinator deeltijd
13.45-14.30	Inhoud & aan inhoud gerelateerde processen: borging I: examencommissie, toetscommissie	<ol style="list-style-type: none"> 1. drs. Adri Menheere, Voorzitter examencommissie 2. drs. Jos Calis, examencommissie 3. drs. Erwin Janssen, examencommissie 4. drs. Fadie Hanna, Voorzitter toetscommissie 5. drs. George Schonewille, toetscommissie 6. drs. Natascha Koene, toetscommissie
14.30-15.15	Inhoud & aan inhoud gerelateerde processen: borging II: Curriculumcomm., opleidingscomm., werkveldcommissie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Anneke van der Linde MEd, Voorzitter curriculumcommissie 2. drs. Jacquélien Bieger, curriculumcommissie 3. drs. Remy Wilshaus, Lid Opleidingscommissie (docent) 4. René Onclin MEL, Lid Opleidingscommissie (docent) 5. drs. Paul Ruis, Lid onderwijscommissie UPvA (docent) 6. Willem Plomp, Vertegenwoordiger academische opleidingsscholen ASKO en STAIJ. 7. mr. Maria Fellingina, Vertegenwoordiger opleidingsschool AWBR
15.30-16.30	Beoordelingsoverleg panel	Panel
16.30-17.00	Laatste gesprek opleidingsmanagement en terugkoppeling bevindingen	Opleidingsmanagement, aangevuld met enkele kerndocenten

Bijlage 5: Bestudeerde documenten

Kritische Reflectie, Bijlagen KR en Verplichte documenten

Overzichtslijst Bijlagen en Verplichte documenten KR

Studiegids VT, DT, UPvA

Opleidingsplan Pabo met bijlagen

Opleidingsplan UPvA met bijlagen

Toetsplan

Afstuderen

Afstudeerwerken van 23 afstudeerders, geselecteerd door de opleiding (4) en het panel (19)

Portfolio's met stageverslagen of andere producten van drie studenten uit bovenstaande selectie

Onderwijs- en toetsmateriaal

Overzicht curriculum

Studiewijzers Pabo

Selectie onderwijs- en toetsmateriaal Pabo (representatieve set verdeeld over leerjaren en leerlijnen)

Selectie onderwijs- en toetsmateriaal UPvA

Verslagen commissies

Notulen en samenstelling examencommissie

Notulen en samenstelling opleidingscommissie

Notulen en samenstelling curriculumcommissie

Notulen en samenstelling Veldadviesraad (VAR)

Overig

Samenvatting en analyse recente evaluatieresultaten en relevante managementinformatie

Documentatie over student- en docenttevredenheid

Google-maps (overzicht stagescholen)

Bijlage 6: Overzicht bestudeerde afstudeerwerken

Hieronder een overzicht van de studenten van wie het panel de afstudeerwerken heeft bestudeerd. Conform de regels van de NVAO zijn alleen de studentnummers opgenomen.

Voltijd regulier:

500600366
500547353
500532256
500207293
500608835
500532646
500607020
500529028
500618367
500616326
500620460
500628269
500620536
500615737
500623993

Deeltijd regulier:

500677465
500645754
500645053
500674902

UPvA

500622787
500627483
500602833
500629510

Bijlage 7: Verklaring van volledigheid en correctheid

Netherlands Quality Agency

Verklaring van volledigheid en correctheid van de informatie

Betreffende de visitatie van de opleiding:

Opleiding tot leraar Basisonderwijs

Instelling: Hogeschool van Amsterdam en opleidingsscholen STAIJ en ASKO

Visitatie datum: 18,19 en 30 september 2014

Ondergetekende: *J. Jelsma*

vertegenwoordigend het management van de genoemde opleiding,

in de functie van: *Opleidingsmanager*

verklaart hierbij dat alle informatie ten behoeve van de visitatie van de genoemde opleiding in volledigheid en correctheid ter beschikking wordt gesteld, *waaronder informatie over alternatieve afstudeerroutes die momenteel en/of gedurende de afgelopen 6 jaar (hebben) bestaan*, zodat het visitatiepanel tot een op juiste feiten gebaseerde oordeelsvorming kan komen.

Handtekening:

Datum:

10-7-'14